

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

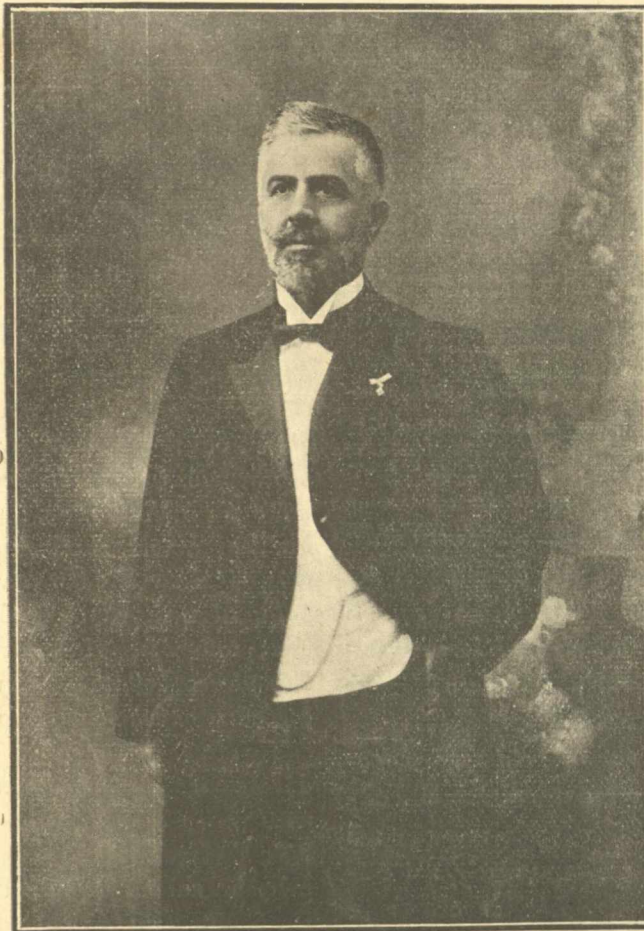
ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ "ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ,,

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. ΜΑΛΤΟΥ

Ὁ πολύτιμος ἡμῶν φίλος καὶ συνεργάτης τῆς «Μουσικῆς» κ. Ἀναστάσιος Μάλτος, γνωστός ἀνά τὸ πανελλήνιον διὰ τὰ ἀξιολογώτατα καὶ σκοπιμώτατα αὐτοῦ μουσικοφιλολογικὰ συγγράμματα, ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐξ Ὁδησσοῦ ὑπὸ τὴν ἀνω ἐπιγραφὴν καλλεπῆ πραγματείαν περὶ τοῦ λεησμονηθέντος ἀγνώστου σχεδὸν τοῖς πολλοῖς ἑλληνικοῦ μουσουργοῦ Νικολάου Ἀγγελῆ (1803-1889), οὗ αἱ ὑπὲρ τῆς βυζαντινῆς ἰδίᾳ μουσικῆς ἀρμονικαὶ ἐργασίαι δύνανται ν' ἀποθῶσιν ὑπὸ πᾶσαν ἔποσιν ἀναγκαιότητα καὶ χρησιμότητα.

Μέλλοντες εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν περὶ Ν. Ἀγγελῆ πρωτότυπον πραγματείαν τοῦ διαπρεποῦς μουσικοφιλολόγου καθηγητοῦ, ἐπιπροσθέτομεν, ὅτι αὕτη μετὰ τῆς παρούσης εἰσὶν ἀποσπάσματα ἐκ τῆς ὑπὸ μελέτην «Ἱστορίας τῆς μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας» μέχρι τῆς σήμερον. Συγχαίρομεν θερμῶς τὸν φίλον συνάδελφον διὰ τὴν πρωτότυπον μουσικὴν, ἅμα δὲ καὶ ἐθνικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν ὑπὲρ τῶν λε-

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΜΑΛΤΟΣ

σμογηθέντων μουσικῶν ἀστέρων τοῦ νεοελληνικοῦ μουσικοῦ στερεώματος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐν τῇ κλεινῇ ἡμῶν πατρίδι, ἣτις ἐγένετο ἡ πνευματικὴ τροφὸς ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, γαλουχήσασα πάντα τὰ ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πολιτισμῷ διαπρέποντα νῦν ἔθνη, εἰσήγαγον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας αἱ Μοῦσαι, φρυγαδενθεῖσαι εἰς ξένας χώρας μετὰ τῆς προστάτιδος ἀδίων Θεᾶς Ἐλευθερίας. Ἄλλ' ὅτε αὕτη διὰ τῶν ἡρωϊκῶν ἀγώνων τῶν πατέρων ἡμῶν κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ τὸ ἰρεβῶδες σκότος, ὅπερ ἐπὶ αἰῶνας περιεκάλυπτε τὴν φίλην ἡμῶν πατρίδα, καὶ

ἀνέτειλεν ἐκ νέου ἐν μικρᾷ γωνίᾳ τῆς μεγάλης καὶ ἐνδόξου ἡμῶν Ἑλλάδος, ἐπαγγέλλον ἀοὰ γε μετ' αὐ-

της και αι Μοῦσαι εἰς τὴν ἀγαπητὴν χώραν των, ἐν τῇ ὁποία ἐγεννήθησαν, ἤκμασαν και ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἐλατρεύθησαν ;

Ὁ μὴ ἐμπνεόμενος ἐπὶ πνεύματος ἀπαισιοδοξίας ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἢ μικρὰ Ἑλλάς, κατὰ μικρὸν ἐπουλώσασα τὰς βαθείας πληγὰς, ὡς ἐκόλασεν ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς αὐτῆς σώματος ἢ μακροίων δούλεια, ἤρχισε βαίνοισα πρὸς τὰ πρόσω, ὁρῶσα πρὸς πνευματικὴν ἀναγέννησιν. Καὶ ἐν μὲν ταῖς ἐπιστήμαις ἀνεφάνησαν οὐχὶ ὀλίγοι ἄνδρες ὑπέροχοι, δοξάσαντες ἑαυτοὺς τε και τὴν πατρίδα, ὣν τὰ ὀνόματα κατέστησαν γνωστὰ και ἀριπροεπῆ κατέλαβον θέσιν και ἐν τῇ ἑσπερίᾳ. Ἄλλὰ τὸ αὐτὸ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν και περὶ τῶν λεγομένων καλῶν τεχνῶν, ἰδίως δὲ περὶ τῆς μαγευτικῆς τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνης. Ὁ μουσικὸς ἥλιος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὁ πατριάρχης τῶν νέων μας μουσικῶν, ὁ Νικόλαος Μάντζαρος, περὶ ὃν στρέφονται ὀλίγοι νέοι πλανῆται, εἶναι μὲν παρ' ἡμῖν λίαν γνωστός, ὡς συνδέσας ἀρρηκτως τὸ ὄνομά του μετὰ τοῦ ποιητοῦ τοῦ «εἰς τὴν Ἐλευθερίαν ὕμνου», ἀλλ' ἐν τῇ ἑσπερίᾳ τυγχάνει σχεδὸν ἀγνωστός. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἂς μὴ ἀπογοιτευθῶμεν! Ὑπὸ τοῦ Μαντζάρου και τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐξεργάσθησαν ἐπὶ γονίμου ἐδάφους τὰ μουσικὰ σπέρματα, ὣν ἤρχισεν ἤδη και ἡ γίλη μας πατρὸς νὰ θερίξῃ τὸν γλυκὺν καρπὸν. Ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν οὐ μόνον ἐν τῇ μυροβόλῳ Ἑπτανήσῳ, ἀλλὰ και ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι μετὰ ζήλου καλλιουργεῖται ἡ θεία μουσικὴ τέχνη, ἐσχάτως δὲ ὤδεια, μουσικὰ σωματεία, φιλαρμονικαὶ εταίρειαι ἐν εὐγενεῖ ἀμίλλῃ ἀγωνίζονται τὸν πρὸς διάδοσιν τῆς μουσικῆς σπουδαῖον ἀγῶνα ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἄς χαιρετίσωμεν ἐνθέρμως τὸν ζῆλον τοῦτον και ἂς ἐπιβίωμεν ὅτι ἐπὶ καλῶς και στερεῶς τεθειμένης βάσεως θὰ δυνηθῶμεν ἐν προσεχῇ μέλλοντι νὰ δημιουργήσωμεν και τὴν ἐθνικὴν μας μουσικὴν, τὸ ἰδεῶδες παντὸς φιλομούσου Ἑλλήνου.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος φρονοῦμεν, ὅτι οὐχὶ ὀλίγον συντελεῖ και ἡ συστηματικώτερον ἐξερεύνησις και ἐξιστόρησις τοῦ βίου και τῶν ἔργων τῶν παρ' ἡμῖν διαπρεφάντων και διαπρεπόντων μουσικῶν ἀνδρῶν. Εἰς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀποβλέπει ἡ προκειμένη πραγματεία, ἥτις, ὅσο ἑλλιπὴς και ἀν ἦναι, πληροῦ κενόν τι ὁμολογουμένως και δύναται νὰ ὑποθάλη τὸν ζῆλον ἄλλων ἐμοῦ ἱκανωτέρων και ἐπιτηδειωτέρων μουσικῶν.

Οὐχὶ δὲ ἄσκοπον κρίνομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀναδειχθέντας ἑλληνας μουσορρογούς· διότι ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, καθὼς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὸ πρῶτον ἐσφυρηλατήθη χαλυβδίνη ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσις, οὕτω και ἡ μουσικὴ ἤρχισε συστηματικώτερον πως νὰ καλλιουργῆται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΤΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ
ΚΑΙ
Η ΜΕΛΟΠΟΙΑ ΤΩΝ ΧΟΡΙΚΩΝ

Διούξεις γενομένη ἐν τῇ « Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ »
Ἀθηνῶν τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 1901

ΥΠΟ

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Γ' τεύχους, σελ. 71).

Β'

Ἡ μουσικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σκοπὸν εἶχε τὸ ἦθος νὰ διαπλάττῃ, τὴν ψυχὴν νὰ ἐξευγενίσῃ και τοὺς τρόπους ἀρμονικωτέρους νὰ καθιστᾷ. Καλὸς δὲ και ἀγαθὸς μουσικὸς ἦτο και ἐνομιζέτο παρ' αὐτοῖς οὐχὶ ὁ χειριζόμενος ἀπλῶς ὄργανόν τι τεχνηέντως ἢ τὴν φωνὴν ἐμμελῶς ἐφηδύνων, ἀλλ' ὁ ἀπολαύσας τοσοῦτον τῆς εὐμενείας τῶν Μουσῶν, ὥστε και ἑαυτὸν νὰ δύναται νὰ ἐξημερώσῃ και τοὺς ἄλλους διὰ τῶν καταλλήλων μουσικῶν μελῶν πρὸς ἀρετὴν και ψυχικὴν ὠφέλειαν νὰ μεταστήσῃ. Διὰ τοῦτο και ὁ Ἀντισθένης ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους ὅτε ἤκουσέ ποτε, ὅτι ὁ Ἰσμηνίας εἶνε σπουδαῖος ἀυλητῆς· « Δὲν εἶνε δυνατόν, εἶπε, και τόσον σπουδαῖος ἀυλητῆς νὰ εἶνε οὗτος, διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε μοχθηρός ». Ἡ ἀπάντησις τοῦ ἐναρέτου τοῦ Σωκράτους μαθητοῦ δεικνύει, ὅτι ἐν τῇ μουσικῇ ἐπεκράτει σπουδαίως ἡ ἰδέα τῆς ἀρετῆς.

Τοιαύτην λοιπὸν πρὸς τὴν μουσικὴν λατρείαν ἀποδίδοντες οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι παρεσκεύασαν κατὰ γένη και ἡλικίας εἶδη μελωδίας ἐπιτηδειότατα πρὸς ὠφέλειαν και ἀρετὴν. Αἱ θυμήρεις ἑλληνικαὶ μελωδίαί και διὰ λόγου και διὰ μέλους τὸν ἀκροατὴν δουλούμεναι και διὰ ποικίλων μεταβολῶν φωνῆς και σχημάτων εἰς οἰκειότητα τῶν λεγομένων ἐπισπώμεναι, πάντων τὰς ψυχὰς θαυμασίως συνεκράτουν και πρὸς ἀρετὴν ἐπιδεξιῶς μετέπλαττον.

Τότε δὲ συνέβη, ὥστε πάντες ἠκροῶντο και ἔχα-

ρον ἐπὶ τοῖς ἄδομένοις, οἱ πλείστοι διὰ λύρας και ὠδῆς ἐνουθέτου, ἐπαρρησιάζοντο και παρεκινούντο εἰς τὸ καλὸν και ἀγαθόν, προσέτι δὲ ὕμνους, θεῶν εὐχὰς, παιᾶνας ἐν μέτροις και μέλεσιν ἐποίουν, ἄλλοι μὲν δι' εὐφυΐαν, ἄλλοι δὲ διὰ συνήθειαν. Κατὰ τινα δὲ ἀξιόπιστον συγγραφέα, « πάντα ἄνδρα και »
» παῖδα, ἐλεύθερον και δοῦλον, θῆλυν τε και ἄρρε-
» να, και ὅλη τῇ πόλει ὅλην τὴν πόλιν αὐτῇ ἐπά-
» δουσιν μὴ παύεσθαι ποτε ταῦτα ». Τὴν ἔκτακτον δὲ ταύτην μουσικὴν μόρφωσιν μετὰ χαρᾶς και ἐγκουχῆσεως βλέπων Ἀριστείδης ὁ Κοϊντιλιανὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος χαρακτηρίζει ὡς ἐξῆς· « Τόδε δὴ »
» τὴν τε μάθησιν αὐτῆς (τῆς μουσικῆς) και χρῆσιν »
» τὴν ἐπίδειξιν ἀσπασάμενον, λέγω δὲ τὸ ἑλληνικόν, »
» και εἴ τι τοῦτο ἐξήλωκεν εὐδαιμόν τε ἀρετῆς ἐνε- »
» κεν και ἐπιστήμης ἀπάσης και ὑπεραίρον φιλαν- »
» θρωπία ». Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς. Τέρας δὲ δηλονότι εὐγενῆς, ἢ πρὸς ἀρετὴν ὠφέλεια και ὑπέροχος φιλανθρωπία. Ἴδου τὰ μόννα διακριτικὰ αὐτῆς κοσμήματα.

Ἄλλ' ὠφελήθη ἄρα γε τὸ ἑλληνικὸν δράμα ἐκ τῆς θείας ταύτης τέχνης, ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν καταλλήλως πρὸς πληρεστέραν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σκοποῦ ἐπιτυχίαν; Ἄλλὰ τί λέγω; ἂν ὠφελήθη τὸ ἀρχαῖον δράμα ἐκ τῆς μουσικῆς; Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ὠφελήθῃ, ἀφ' οὗ τραγωδία και κωμῳδία, αἱ δύο καλλίκομοι αὐται ἀδελφαί, ἐβλάστησαν τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ χορικοῦ μέλους; Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ ἀρχὴ και ὁ πρῶτος πυρὴν τοῦ ἑλληνικοῦ δράματος ἦτο ὁ μουσικὸς χορὸς και τὰ πολυποικίλα αὐτοῦ ἄσματα; Παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοῦλάχιστον ἐπεκράτει ἡ γενικὴ γνώμη, ὅτι ἡ τραγωδία και κωμῳδία ἦσαν κατ' ἀρχὰς χορικά ἄσματα. Ἡ βεβαίωσις λοιπὸν, ὅτι τὸ πρῶτον και ἀρχαιότατον τοῦ δράματος στοιχεῖον ἦτο τὸ μέλος, ἦτοι τὸ ἄσμα τοῦ χοροῦ, εἶνε σπουδαιότατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μουσικῆς και τῆς δραματικῆς ἐν γένει ποιήσεως.

Ἄλλως τε δὲ και αὐτὰ τὰ ἰδιαίτερα ὀνόματα τραγωδία και κωμῳδία (ἐξ οὗ και ἡ δημώδης λέξις τραγουδῶ) καταδεικνύουσι τὴν μεγάλην αὐτῶν μουσικὴν ἔννοιαν. Ἡ ὠδὴ ἄρα, σύμφυτος οὕσα μὲ τὸ ἑλληνικὸν ἐν γένει δράμα, εἶχε σπουδαῖον και ἐνεργὸν ἐν αὐτῷ μέρος. Ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῷ ἀρχαίῳ δράματι εἶνε τόσον ὑπέροχος και τόσον τιμητικὴ, ὥστε ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ νεωτέρου μᾶλλον μελοδράματος ἢ τοῦ ἀπλοῦ ἄνευ μέλους δράματος.

Αἱ ἀθάνατοι τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους και τοῦ Εὐριπίδου τραγωδίαί ὡς και αἱ κωμῳδίαί τοῦ Ἀριστοφάνους περιλαμβάνουσι μέρη μουσικώτατα μετὰ διακεκριμένων τεχνικῶν ὄρων. Ἡ Πάροδος,

τὰ μεγαλοπρεπέστατα Στάσιμα, οἱ Κορμοὶ, τὰ Ἀποσκηνῆς ἄσματα (σκηνικὴ ὠδὴ), αἱ μονοῳδίαί, δυοῳδίαί, τὰ προαυλήματα κτλ. εἶχον μεγίστην σημασίαν και γοητεῖαν. Τῶν μουσικῶν τούτων μερῶν κυριώτατα ἦσαν τὰ χορικά, δευτερεύοντα δὲ τὰ ἄλλα, οἱ κορμοὶ και τὰ ἀποσκηνῆς. Τὰ χορικά ἄσματα ἦσαν ἀπαραίτητα, διότι ἐπ' αὐτῶν ἐστηρίζετο ὅλη ἡ οἰκονομία τοῦ δράματος. Καὶ τὸ διαλογικὸν αὐτοῦ μέρος ἦτο συγγενέστερον πρὸς τὸ μουσικὸν μέλος, ἦτο περιπτον ὅμοιον πρὸς τὸ χύμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἢ τὸ récitatif τῆς εὐρωπαϊκῆς. Ἀπαγγελία τις δηλονότι μεταξὺ μέλους και πεζοῦ λόγου, τὴν ὠδὴν μᾶλλον ὑπενθυμίζουσα ἢ τὴν ἀπλὴν λαλιάν.

Τὰ μεγαλοπρεπέστατα αὐτῶν χορικά ἄσματα εἶνε ποικιλώτατα και μακρότατα. Οὐδὲν χορικὸν ἄσμα τῶν νεωτέρων μελοδραμάτων δύναται ὡς πρὸς τὴν τέχνην και τὴν συνθετικὴν αὐτοῦ δύναμιν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ χορικά τῶν ἀρχαίων δραμάτων. Τοσαύτην και τηλικαύτην μελικὴν και ρυθμικὴν ποικιλίαν ὡς και γονιμότητα ὑψηλῶν ἰδεῶν ἐνέχουσι ταῦτα, ὥστε δικαιούνται νὰ παραμείνωσιν ὄντως κτῆμα ἑσαεῖ. Τὰ μεγαλοπρεπέστατα ἰδία Στάσιμα ἐχρησίμευον τοῖς θεαταῖς ὡς σταθμοί, οὕτως εἰπεῖν, ἀναπαύσεως. Ὅπως οἱ μακρὰν και ἀνώμαλον ὁδὸν πορευόμενοι σπουδαῖαν εὐρίσκουσιν ἀνακούφισιν ἐν τοῖς ὁδοπορικοῖς σταθμοῖς, ἀντλοῦντες ἐξ αὐτῶν και νέας δυνάμεις, οὕτω και οἱ θεαταὶ τῶν δραμάτων, ἐκ τῶν διαφόρων δραματικῶν ἐξελίξεων καταπονούμενοι, εὐρίσκουσι σπουδαῖαν ἀνακούφισιν ἐν ταῖς ὠδαῖς τῶν Στασίμων. Ὑπὸ τῆς γλυκύτητος δὲ τοῦ μουσικοῦ μέλους ἐνθαρρυνόμενοι και νεαροποιοῦμενοι ἀνακτῶσι νέας δυνάμεις πρὸς προσεκτικωτέραν παρακολούθησιν τῶν διαφόρων δραματικῶν ἐξελίξεων.

Ὁ ποιητὴς τῶν ἀρχαίων δραμάτων ἦτο συνήθως και μελοποιός. Ὅταν λοιπὸν θαυμάζωμεν τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα και τὸν Εὐριπίδην ὡς διασήμους δραματικούς ποιητάς, πρέπει ἐξ ἴσου νὰ θαυμάσωμεν αὐτοὺς και ὡς περιφήμους δραματικούς μουσικούς. Τὰ θυμῆρη τῶν ἀθανάτων τούτων τραγικῶν ἄσματα ἦσαν τοσοῦτον διαδεδομένα, ὥστε, ὡς μνημονεῖ ὁ Πλούταρχος, και οἱ παῖδες τῶν Περσῶν, τῶν Σουσιανῶν και τῶν Γερουσιῶν ἔψαλλον αὐτὰ ἑλληνιστί.

Ἐπίσης δὲ και ἡ Κωμῳδία κατὰ τὴν μουσικὴν δὲν ὑστέρει ποσῶς τῆς ὁμαίμονος ἀδελφῆς τραγωδίας. Ἐν τισὶ μάλιστα σημείοις και ὑπερεῖχεν αὐτῆς, καθὸ ἔχουσα ἐν πολλοῖς πολυπληθέστερον χορὸν και μουσικὰ στοιχεῖα πλέον ἐπαγωγὰ. Τόση μουσικὴ ποικιλία ὑπάρχει ἐν ταῖς κωμῳδίαῖς τοῦ

Ἀριστοφάνους, ὥστε ἐν τῇ *Λυσιστράτῃ* εἰσάγει οὐ-
τος διπλοῦν χορὸν γυναικῶν καὶ γερόντων, ψαλλόν-
των τὰ ἰδιόρρυθμα ἑκείνα καὶ εὐφρῶς ἐπινενοη-
μένα ἄσματα.

Ὁ Ἀριστοφάνης ζῳγραφεῖ διὰ τῶν ρυθμῶν
ἐπιτηδείως καὶ δεξιῶς οὐ μόνον τὴν παιγνιώδη ἰλα-
ρότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν πανηγυρικὴν μεγαλοπρέπειαν.
Τὰ χορικά αὐτοῦ ἄσματα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ δια-
λογικὰ μέρη, τηροῦσιν ἐν αὐτοῖς σεμνότητα ἀνέλπι-
στον. Τὰ χορικά μέρη π. χ. τῶν *Νεφελῶν* παρι-
στῶσι σχετικῶς τὸ σεμνότερον καὶ μεγαλοπρεπέστε-
ρον τῆς ὅλης κωμωδίας μέρος. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ
δὲ νὰ ἐκτελέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἔξοδον τοῦ χοροῦ
τῶν *Νεφελῶν*, ἣν μετὰ τῶν λοιπῶν χορικῶν
ἀσμάτων ἐμελοποιήσαμεν καὶ ἐξετέλεσαμεν τὸ
πρῶτον ἐν τῷ ἐν Κων/πόλει «Ἑλληνικῷ Φιλολο-
γικῷ Συλλόγῳ» διὰ 40μελοῦς χοροῦ, συγκειμένου
ἐκ νέων καὶ νεανίδων τοῦ «Ὀμίλου τῶν Ἑρασι-
μόλων». (Ἐκτέλεις).

Τὸ ἑλληνικὸν δράμα κατέστη πρὸς τοῖς ἄλλοις
καὶ ἰσχυροτάτη ἐθνικὴ δύναμις, διότι κατώρθωσε
νὰ συνενώσῃ ἐν ἑαυτῷ πάσας τὰς ἀρετὰς τῶν δια-
φόρων μουσικῶν σχολῶν μετὰ τῶν διαφορῶν το-
πικῶν ἰδιωμάτων τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ διὰ
τῆς μουσικῆς ταύτης συνενώσεως συμπαρέσυρε καὶ
πάσας τὰς κατὰ τόπους διεσπαρμένας πολιτείας πρὸς
κοινήν ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ συνεργασίαν. Καὶ ἡ
μουσικὴ αὕτη συνένωσις ἐπέφερε λεληθότως πᾶς
καὶ τὴν στενωτέραν σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ
ἐνότητα.

Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῆς ἑλληνικῆς παρακμῆς
πᾶσα μελικὴ τοῦ ἀρχαίου δράματος ὑπόμνησις ἀνε-
πύρου τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπενθύμιζε
τὸ παλαιὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀξίωμα. Ὁ Πλού-
ταρχος μνημονεύει ὅτι κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Νεμέων
ὁ στρατηγὸς Φιλοποίμην, ἔχων μετ' ἑαυτοῦ τοὺς
γενναίους καὶ αἰδήμονας στρατιώτας του, εἰσῆλθεν
εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἠγωνίζοντο δεινοὶ κιθαρωδοί.
Ὅς λοιπὸν οἱ στρατιῶται εἰσῆλθον εἰς τὸ θέατρον,
Πυλάδης ὁ κιθαρωδὸς ἔμελψε διὰ λαμπροτάτης καὶ
ἠχηρᾶς φωνῆς χορικὸν ἄσμα ἐκ τῶν *Περσῶν* τοῦ
Τιμοθέου: «*Κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχω μέγαν Ἑλ-
λάδι κόσμον*». Οἱ Ἕλληνες θεαταὶ συγκινηθέντες μετὰ
χαρᾶς καὶ χειροκροτημάτων ἀπέβλεπον πανταχόθεν
εἰς τὸν στρατηγὸν Φιλοποίμην, διότι δι' αὐτοῦ
ἀνεμνήσθησαν τῆς παλαιᾶς τοῦ ἔθνους δόξης καὶ
εὐκλείας.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ "ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ,"

ΔΙΔΑΧΘΕΙΣ ΤΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1912
ΕΝ Τῷ ΘΕΑΤΡῳ "ΩΔΕΙῶ,"

Ἐπιμετρος μεταφράσεως ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
Μελοποιία τῶν χορικῶν καὶ τῶν κομῶν ὑπὸ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Ἡ σκηνικὴ διδασκαλία τοῦ «Φιλοκτῆτου» διεξ-
ήχθη μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης λαμπρότητος καὶ με-
γαλοπρεπείας. Τὸ θέατρον ἦτο κατάμεστον φιλαρ-
χίου δημοσίου, συνισταμένου ἐξ ἡμετέρων καὶ
ξένων. Σύμπτασα ἡ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος
εἶχε συγκεντρωθῆ, ἵνα, ὡς πολῖτις τῆς ἀρχαιότητος,
θανμάσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς διδασκαλίας τοῦ σοφο-
κλείου ἀριστουργήματος. Ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς
Ἑλλάδος κ. Ι. Ἀλεξανδρόπουλος παρέστη ἐκ τῶν
πρῶτων. Φιλογενεῖς δ' ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι εἶχον
φιλοτιμηθῆ νὰ συμπεριλάβωσι καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν,
ἵνα διδάξωσιν αὐτὰ μετὰ τὰ νάματα τῆς προγονικῆς
σοφίας καὶ τέχνης. Καί τοι τὰ πρόσωπα τῆς θαυ-
μασίας τραγωδίας ὑπεδύθησαν οἱ ἐρασιτέχνηται τοῦ
«Ὀμίλου τῶν Ἑρασιμόλων», ἐν τούτοις ὑπερέβη-
σαν οὗτοι πᾶσαν προσδοκίαν. Οἱ φιλότιμοι νέοι
Κορν. Μισσηλίδης, Γ. Κεσιμίδης, Ι. Καταζᾶς, Ε.
Κανδύλης, Ε. Μάλαμας καὶ Γ. Κοντορρουχᾶς
ἀπέδειξαν ὅτι τὸ προγονικὸν τῶν δράμα εἶχον με-
λετήσῃ λιαν φιλοτίμως. Ἐπίσης καὶ ὁ χορὸς τῶν
Ἑρασιμόλων μετὰ τῆς ὀρχήστρας τὰ μουσικὰ μέρη
τῆς τραγωδίας, τὰ ὅποια ἦσαν τὰ πλέον ἑλκυστικὰ
καὶ πρωτότυπα τῆς παραστάσεως, ἐξετέλεσαν μετ'
ἐξαιρέτου ἐπιτυχίας.

Ἀνταποκριτὴς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος ὡς ἐξῆς
περιέγραψε τὰς ἐκ τῆς διδασκαλίας ἐντυπώσεις του.

«Ἦδη ἡ ἀδλαία αἵρεται καὶ ἐν τῇ σκηνῇ κταφαίνεται
ἐν πάσῃ αὐτῆς ἐπιβλητικότητι ἡ ἔρημος Δῆμος μετὰ τὸ παγε-
τῶδες τοῦ Φιλοκτῆτου σπήλαιον, οἱ θεαταὶ δὲ διὰ τῆς φανα-
σίας τῶν μετατρέπονται εἰς πολῖτας τῆς ἀρχαιότητος. Γι-
νονται, οὕτως εἶπεν, συμπολίται τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως,
ὅστις ὑπέκων εἰς τὸν πανούργον Ὀδυσσεᾶ κατοπτρεῖ τὸ
σπήλαιον τοῦ Φιλοκτῆτου. Ἄλλ' οἱ προσιμακοὶ ἰαμβικοὶ
φθόγγοι τῆς ὀρχήστρας προανάγουσι τὴν μεγαλοπρεπῆ Πά-
ροδον τοῦ χοροῦ τῶν ναυτῶν, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὰς ὥραιας αὐτῶν
ἀρχαϊκᾶς ἐνδυμασίας ἐν ἀρμονικῇ φθῆ ἐμφανίζονται ἐπὶ
τῆς σκηνῆς, προκαλοῦσι χειροκροτήματα ζωηρὰ ἐκ μέρους
τοῦ ἀκροατηρίου. Ἄλλ' ἡ περὶ τὸ σπήλαιον γενομένη μεγα-
χολικὴ τοῦ χοροῦ φθῆ «*Οἰκτίρω νιν ἐγὼ*» ἐπιχέει ἐπὶ
τῶν ψυχῶν ἐν αἰσθημα λύπης καὶ συμπάθειας πρὸς τὸν ἐπὶ
δεκαετίαν ὄλην ἐν τῇ ἐρήμῳ νήσῳ μονάζοντα ἥρωα, ἡ ἐπὶ
τῆς σκηνῆς ἐμφάνισις τοῦ ὁποίου διὰ τὸ ἐξηγριωμένον τῆς
μορφῆς προκαλεῖ ῥίγος. Θέαμα ὄντως σπαραξικάρδιον!
Τὸ φάσμα τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας προβάλλεται τοσοῦ-
τον ἐπιβλητικῶς, ὥστε πάντες κρέμανται ἀπὸ τῶν χειλέων
τοῦ πάσχοντος ἥρωος διὰ ν' ἀκούσωσι τὰ δεκαετῆ αὐτοῦ
παθήματα. Ἄδεται ἀρμονικώτατα τὸ Ἀ' Στάσιμον «Ἵπν' ὀδυ-

νας ἀδαῆς», ὅπερ προκαλεῖ δάκρυα διὰ τὸν ὕπνον, ὅστις
κατόπιν φρικτῶν πόνων κτελέαθε τὸν δυστυχῆ τοῦτον ἥρωα
τοῦ μεγάλου τραϊκοῦ ἀγῶνος.

Ἄλλὰ τί νὰ εἴπωμεν διὰ τοὺς κομμοὺς τοῦ Φιλο-
κτῆτου καὶ τοῦ χοροῦ; Ἡ θρηνώδης αὐτῶν μελωδία συγ-
κινεῖ βαθύτατα. Ἐτυχε δὲ κατὰ καλὴν συγκυρίαν ὁ τὸν
πάσχοντα ἥρωα ὑποκρινόμενος κύριος Κ. Μισσηλίδης νὰ
ἔχῃ καλὴν ὀξυφώνου φωνήν, δι' ἧς μετὰ πάθους ἀπέδιδε τὸ
μουσικὸν μέρος τοῦ θρήνου. Ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ εἶχον περιχυθῆ
συγκινητικώταται θρηνώδεις μελωδίαὶ καὶ ὑποκρούσεις, αἱ
ὁποῖαι ἐτι μᾶλλον ἐξήραν τὰ παθήματα τοῦ ἀτυχοῦς ἥρωος.

τριωτικοῦ ἐμβατηρίου, ψάλλει μεγαλοπρεπῶς τὸ ἐξοδικὸν
ἄσμα «*Χωρῶμεν δὴ πάντες ἄολλοις*».

Ἡ ὀρχήστρα ἐνσωματωμένη οὕτω διὰ τῶν ὀργίων αὐτῆς
μελωδικῶν φθόγγων, ἐτι μᾶλλον ἐπικυβάνει τὴν χαρὰν καὶ
οὕτω ἐν μέσῳ τῶν ζωηροτάτων αὐτοῦ κινήσεων καὶ μελῶν
ἀπέρχεται ὁ χορὸς τῶν ναυτῶν μετὰ τοῦ Φιλοκτῆτου καὶ
Νεοπτολέμου εἰς τὴν Τροίαν διὰ τὴν νίκην τῶν αὐτόθι ἐπι-
δεκαετίαν πολεμουμένων ἑλληνικῶν ὀπλων. Μετὰ τοιοῦτον πα-
τριωτικὸν διδάγμα κατέρχεται ἡ ἀδλαία καὶ τὸ πολυπλη-
θὲς ἀκροατήριον ἀπέρχεται, κομίζον τὰς πλέον ἑλληγοπρε-
πεῖς ἐντυπώσεις».

Ο "ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ," ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ ΓΕΝΟΜΕΝΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ
"Ὁ χορὸς τῶν ναυτῶν ἐπὶ τῇ ἐμφάνισι τοῦ Ἡρακλέους ἄδων τὸ
«*Χωρῶμεν δὴ πάντες ἄολλοις*».

Ἄλλ' ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ εἶνε ἀμετάπειστος. Ἡ Τροία δι' αὐ-
τὸν εἶνε ὁ στόχος δυσμενείας καὶ ἀποστροφῆς. Ἡ ἐμφά-
νισις ὅμως τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ Ἡρακλέους μετατρέπει
ἐν ἀκραιε τὰ πάντα, ἐπιχέουσα θεϊκὴν λάμψιν οὐ μόνον εἰς
τὴν ψυχὴν τοῦ Φιλοκτῆτου, ἀλλὰ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συμ-
πασχόντων ναυτῶν τοῦ χοροῦ ὡς καὶ αὐτῶν τῶν θεατῶν.

Τὰ Ἡρακλεία ρήματα συνοδεύονται ὑπὸ μιᾶς μεγαλοπρε-
ποῦς ἄμα καὶ ἐπιβλητικῆς ὑποκρούσεως τῆς ὀρχήστρας.
Πρὸ τῆς θεϊκῆς λάμψεως οἱ πάντες ἐν τῇ σκηνῇ εἶνε γονυ-
κλινεῖς μετὰ εὐλαδῶς ὑψωμένως χειρᾶς. Ὁ πείσμων Φιλο-
κτῆτης ἦδη πείθεται καὶ ὁ χορὸς τῶν ναυτῶν, δίκην πα-

Ὁ δὲ κριτικὸς τῆς γερμανογαλλικῆς ἐφημερίδος
«Osmanischer Lloyd» τῆς πόλεως μας διδάκτωρ
κύριος Schrader ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 13 Μαρτίου
(ἀρ. 62) ἀφιέρωσεν εἰς τὸ γερμανικὸν αὐτῆς μέρος
τὴν ἐξῆς ἀξιανάγνωστον κριτικὴν περὶ τε τῆς παρα-
στάσεως καὶ τῆς μελοποιίας τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ.

«Ὁ ἀνὴρ ὁ τολμῶν νὰ παρουσιάσῃ πρὸ νεωτέρου δημο-
σίου τὸν «Φιλοκτῆτην» εἶνε ἀξίως μεγίστης τιμῆς. Ἐξ ὅλων
τῶν ἀρχαίων δραμάτων ὁ Φιλοκτῆτης εἶνε ἡ τραγωδία, ἐν

ἢ ἐκφραστικώτατα καταφαίνεται ἢ τάσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς παράστασιν τῆς σκληρότητος τῶν θεῶν. Αἱ ἀκκά- πικστοὶ σπικραξικάρδιοι κραυγαὶ τοῦ ἐκ τῶν πληγῶν του πάσχοντος Φιλοκτῆτου προκαλοῦσι τὸν ἀριστοτελικὸν ἔλεον καὶ φόβον κατὰ τὸν ὀλικώτατον καὶ ἀμεσώτατον τρόπον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ σημερινὸν κοινὸν δὲν προσθλέπει τὰς ἀρχαίας τραγωδίας μετὰ τὴν διονυσιακὴν ἐκείνην φρίκην, ἡ ὁποία κα- τελάμβανε τὸ ἀθηναικὸν δημόσιον κατὰ τοὺς εὐλογημένους ἐκείνους χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, διὰ τοῦτο εἶνε ὅπωςδῆποτε ἐπικίνδυνον νὰ καταπονῆσῃσι καὶ δυσκρέστως νὰ διαθέσωσι τὸ σύγχρονον κοινὸν αἰ παραστά- σεως φυσικῶν ὀδυνῶν.

Ὁ κ. Παχτικός, παρ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐμπόδια, ἐτόλμησε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸ ἐνταῦθα δημόσιον καὶ τὸν «Φιλοκτῆ- την» κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μελοποιίαν τῶν χορικῶν ᾠσμά- των, ὡς αὐτὸς ἀντιλαμβάνεται.

Καὶ διὰ νὰ εἴπωμεν εὐλικρινῶς, ὀφείλομεν νὰ εἰμεθα αὐτῷ εὐγνώμονες διὰ τὴν τόλμην, μεθ' ἧς ἐξήγησε νὰ προσεγγίσῃ ἡμᾶς πρὸς τὸ ἔργον τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ. (Ἐπειτα ὥρατα αἰσθητικὴ ἀνάλυσις τῆς τραγωδίας).

Ἡ παράστασις τῆς Κυριακῆς ἦτο — πρᾶγμα, τὸ ὅποιον δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπηθῇ, — κατὰ τὰ κυριώτατα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐρασιτεχνῶν. Μόλα ταῦτα ἐπέδειξαν οὗτοι, τόσον ὀυποκρινόμενος τὸν Ὀδυσσεά (Γ. Κεσιμιδῆς), ὅσον καὶ ὀυπο- κρινόμενος τὸν Φιλοκτῆτην (Κορνῆλιος Μισαηλίδης), ἀξιο- σημειώτους ἐπιτυχίας. Εἰς τὸν λίαν συμπαθητικὸν Φιλο- κτῆτην θὰ ἠυχόμεθα μετξονά πως δραματικὴν δύναμιν. Ἐν τούτοις ἐξετέλεσεν οὗτος τὸ μέρος του με ὀραίας ἀσθηρὰς γραμμᾶς, αἱ ὁποῖαι μόναι εἶνε σύμμετροι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς κλασσικῆς τραγωδίας.

★

Τὸ κύριον ἐν τούτοις ἐνδιαφέρον τῆς παραστάσεως ὀφει- λε νὰ ἔχη ἡ σύνθεσις τῶν χορικῶν ᾠσμάτων. Ὁ κ. Παχτί- κος εἶνε γνωστὸς ὡς ἀναγεννητῆς τῆς ἀρχαίας μουσικῆς. Ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς μελοποιίας διεσώθησαν ἡμῖν ἐκτάκτως ἐλάχιστα λείψανα. Τὸ σπουδαιότατον μουσικὸν μνημεῖον εἶνε μία μικρασίην πλᾶξ, εὑρεθεῖσα τῷ 1893 ἐν Δελφοῖς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία περιέχει τὸν εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνον με λείψανα με- λωδίας. Ὁ κ. Παχτικός ἐπεχείρησεν ἐξ αὐτῶν τῶν λειψάνων ν' ἀναστήλωσῃ τὴν ἐλληνικὴν μελωδίαν. Ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτιδομένῳ μουσικῷ ἔργῳ εὑρίσκει τις τὴν ἀναστή- λωσιν. Εἰς τὴν ἀσθηρὰν, τραχεῖαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μονοφωνίαν οὐδαμῶς ἐμμένει ὁ κ. Π. Ὁ,τι ἐπιδιώκει εἶνε ἵνα εἰς τὸ τραγικὸν χορικὸν ᾠσμα δναεῖσῃ τὴν ἐπαινετὴν ἐπισημότητα καὶ ἀπλότητα, ἡ ὁποία συμφώνει μετὰ τὸν ἐερ- τάσιμον αὐτοῦ χαρακτήρα. Διαμορφοτὸ ᾠσμα πολυφωνικῶς καὶ συνοδεύει αὐτὸ διὰ νεωτέρων ὀργάνων. Ἡ ἐξ αὐτοῦ ὀμως προερχομένη γενικὴ ἐντύπωσις δὲν εἶνε κακὴ. Ἡδῆ ἐν τῇ Πα- ρόδῳ τοῦ χοροῦ ἀκούονται τόνοι, οἱ ὁποῖοι ὀρισμένως εἰσά- γουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ πνεῦμα τῆς τραγωδίας. Ἡ δραματικῶς κινουμένη γλώσσα τοῦ Φιλοκτῆτου προσεγγίει ἰσως τὰ μά- λιστα εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν τραγωδίαν, ὅπως φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν τῇ πραγματικότητι. Ἐνίοτε ὀμως τὰ χορικά ᾠσμα- τα ἤχοῦσι πολὺ μαλκκῶς καὶ πολὺ νεωτεριστικῶς, εἰς τινὰ δὲ μέρη καὶ λαϊκῶς. Ἄλλ' ὀμως ἡ γενικὴ ἐντύπωσις εἶνε,

1. Ἐννοεῖ ἀρά γε ὁ δευδερχῆς γεραμῶς κριτικὸς τὰς ἐνιαχοῦ ἐν τῷ χορῷ καὶ τῇ ὀρχήστρῃ ἐγκατεσπαρμένας δημοτικὰς ἐλληνικὰς μελω- δίας, αἱ ὁποῖαι παρενεβλήθησαν διὰ ν' ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς μου- σικὰς ψυχολογικὰς ἀνάγκας τῶν ἐλλήνων κυρίως θεατῶν; Σ. Σ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΣ

Ὅτε τῷ 1902 προῦκειτο νὰ διδάξωμεν τὴν «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις» τοῦ Εὐριπίδου ἐν τῇ «Γαλλικῇ Ἐνώσει» μετὰ ἐκτελέσεως καὶ δημοτικῶν τινων ᾠσμάτων διαπρεπῆς συνο- δικὸς ἀρχιερεὺς, ὁ ἀείμνηστος Πελαγονίας Ἰωακείμ Φο- ρόπουλος, ἐξέφρασεν ἡμῖν τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως παραστῆ εἰς τὰς τελευταίας δοκιμὰς τῆς ἀθανάτου τραγωδίας. Τοιαυτὴν ἐπιθυμίαν ἐξέφρασαν ἡμῖν κατὰ καιροῦς καὶ ἄλλοι ἀνώτε- ροι κληρικοί, οἱ ὁποῖοι μετ' εὐνοήτου δέους προσήρχοντο πάντοτε εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν προγονικῶν ἀριστουργη- μάτων. Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι πολλοὶ κληρικοί κατὰ τὴν ἐν Ἀθῆναις δοθεισαν σκηνηκὴν διδασκαλίαν τῆς αὐτῆς τραγωδίας προσήλθον ἀθροῖαι ἐν τῷ θεάτρῳ. Δικτὶ λοιπὸν ἄκρα αὐστηρότης παρ' ἡμῖν δι' ἔργα θερησκευτικῆς καὶ κοι- νωνικῆς ἠθικῆς καὶ φιλοπατρίας; Ὁ Σοφοκλῆς, περὶ τῶν «Φιλοκτῆτην» του, συνιστᾷ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἡρα- κλέους «Εὐσέβειαν πρὸς τοὺς θεοὺς κατὰ τὴν ἐκπόρῳσιν τῆς Τροίας, διότι ἡ εὐσέβεια δὲν συναποθνήσκει μετὰ τῶν θνη- τῶν, ἀλλὰ σφῆζεται καὶ ἐὰν οὗτοι ζῶσι καὶ ἂν ἀποθάνωσιν». Αἱ στήλαι τοῦ ἡμετέρου Περιόδικου εὐχαριστῶς θὰ φιλοξε- νήσωσι σχετικὰς διατριβὰς, αἱ ὁποῖαι νὰ καθορίζωσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Κλήρου ἀπὸ τοιαῦτα διδασκτικὰ θεατρικὰ ἔργα. Τὸ ζήτημα θεωροῦμεν σπουδαῖον, διότι διὰ τῆς τελείας τοῦ Κλήρου ἀποχῆς ἀπὸ τοιαῦτα ἠθικὰ ἔργα μειοῦται σπουδαιῶς καὶ ἡ περὶ αὐτῶν προθυμία τοῦ λαοῦ.

Ἡδῆ παρέχονμεν τὸν λόγον εἰς τὸν ἱερολογιώτατον φίλον κ. Ἰωακείμ Ἀποστολίδην, κωδικογράφον τῶν Πατριαρχείων, ὅστις, χάρις εἰς τὰς ὑγειάς καὶ μεμετρημένας φιλελευθέρους αὐτοῦ ἀρχάς, νομίζομεν, ὅτι θέτει τὸ ζήτημα εἰς τὴν ἐμπρέ- πουσιν αὐτῷ θέσιν.

Μουσικολογιώτατε φίλε,

Ὅτε ἔλαβον τὸ προσκλητήριόν σας διὰ τὰς τε- λευταίας δοκιμὰς τοῦ περιπύστου δράματος τοῦ ἀθανάτου Σοφοκλέους «Φιλοκτῆτου» καὶ ἀπήντη- σα non possumus τ. ἔ. ἀδύνατος ἡ παρουσία μου κατ' αὐτὴν, ἐνόμιζον ὅτι ἔληξε τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἀλλὰ παρὰ προσδοκίαν λαμβάνω τὴν ἐπιούσαν τηλεσίγραφόν σας, ἀπαιτοῦν τοὺς λόγους τῆς ἀρ- νήσεως.

Μὲ ζητεῖτε, φίλε, λόγους. Καὶ ἐπειδὴ, ἂν δέν σας ἀνέφερον αὐτούς, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποθέσῃτε ὅτι, λογικὸν πλάσμα ὄν, ἄνευ λόγων ἐνήργησα, σπεύ- δω νὰ σας ἀπαντήσω.

Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ σας ὑπενθυμίσω, φίλε, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν περιόδον τῆς Μ. Τεσσαρα- κοστῆς τ. ἔ. ἐν ἡμέραις πένθους καὶ μετανοίας, ἐπομένως ἡ ὑποτιθεμένη κατήφεια ἀποκλείει τοὺς παλμούς τῆς «καρδίας», ἡ ὁποία, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς «σαρκὸς» εἶνε ἡ πηγὴ τῶν αἰτίων, ἐφ' οἷς μετανοοῦσιν οἱ Χριστι- ἀνοὶ κατὰ τὴν τεσσαρακοστήν.

Δεύτερον σημεῖον, τὸ ὁποῖον σᾶς διέφυγε, φίλε, εἶνε ὅτι ἀποτεινεσθε εἰς κληρικὸν μελανειμονοῦντα,

ὡς καὶ ἐπανειλημμένως ἐδηλώσαμεν, ἐν γένει εὐάρεστος καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀναμφισβήτητος αὐτῆ ἐπιτυχία θὰ παρρη- μήσῃ τὸν κ. Παχτικὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ καὶ νὰ δοκιμάσῃ τὴν τέχνην εἰς μίαν ἄλλην ἐλληνικὴν τραγωδίαν ἢ κωμῳδίαν. Αὐτὸ θὰ ἦτο ἐθνικὸν ἔργον, διὰ τὸ ὅποιον ἤξειζε βεβαίως νὰ εἴρη καὶ ἓνα χορηγόν.

Ὁ «Ὀμιλος τῶν Ἐρασιμόλων», ὅστις ἐμελεσε τὰ ᾠσματα τοῦ χοροῦ, πρᾶγμα, διὰ ὁποῖόν δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ν' ἀναφέρωμεν, ἀνταπεκρίθη κατὰ λαμπρότατον τρόπον εἰς τὸ ἔργον του.»

Dr SCHR.

(Κατὰ μετάφρασιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰω. Ἀσπριώτου.)

1. Φαίνεται ἀνοῶν ὁ ἐντιμὸς κριτικὸς τοῦ «Osmanicher Lloyd» ὅτι ὁ ἡμέτερος διευθυντής, πλὴν τοῦ «Φιλοκτῆτου», ἔχει μελοποιήσει καὶ ἄλλας δέκα τραγωδίας καὶ κωμῳδίας τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου καὶ Ἀριστοφάνους, ἦτοι τὸν «Προμηθεῖα τοῦ Αἰσχύλου, διδαχθέντα τὸ πρῶτον ἐν Κων/πόλει τῇ 8 Ἀπριλίου 1910, τὸν «Ὀιδί- ποδα Τύραννον», τὴν «Ἠλέκτραν», τὴν «Ἀντιγόνην» καὶ τὸν «Αἴαντα» τοῦ Σοφοκλέους, τὸν βραβευθέντα κατὰ τὸν διεθνή διαγωνισμὸν τῆς ἐν Ἀθῆναις «Ἐταιρείας τῶν ἀρχαίων δραμάτων» (1903), τὴν ἐπίσης ἐν Ἀθῆναις βραβευθεῖσαν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις» τοῦ Εὐριπίδου (1901) καὶ τὴν «Μήδεια», ἥτις καὶ ἐν Λονδίῳ προέβησαν ἐξετέλεσθη. Ἐκ δὲ τοῦ Ἀριστοφάνους τὰς «Νεε» φέλας καὶ τοὺς «Ὀρνιθίας», οἱ ὁποῖοι προέβησαν ἐμελοποιή- θησαν διὰ τὸν «Σύλλογον τῶν γεραμῶν φιλολόγων» τοῦ Μονάχου. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῆς μελοποιίας τῆς «Μηδείας» ἕτερος διαπρεπῆς γεραμῶς μουσικοφιλόλογος, ὁ ἐν Μονάχῳ γνωστὸς ἑλληνομαθῆς κα- θηγητῆς κ. L. Büchner, διὰ μακροῦ αὐτοῦ ἄρθρου, ἐν τῇ «Γενικῇ ἐφη- μερίδι» τοῦ 1903 δημοσιευθέντος, τὸν αὐτὸν περίπου ποιεῖται χαρα- κτηρισμὸν «... Ἐν γένει δ' εἰπείν, γράφει οὗτος ἐν τῷ ἐπιλόγῳ, ἐν τῇ συνθέσει παρατηρῶ σημαντικώτατην ἀπόπειραν πρὸς διαμόρ- φωσιν μιᾶς ἀπροσίτου σχεδὸν ἡμῖν τοῖς δυτικοῖς εὐρωπαϊκοῖς ὀδοῦ πρὸς μουσικὴν σύνθεσιν τῶν μελοδραματικῶν μερῶν τῆς πολυτίμου ἀρ- χαίας τραγωδίας. Ἐφ' ὅσον δὲ τις προχωρῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς με- λοποιίας ταύτης, τόσῳ μᾶλλον ἀποκαλύπτει, ὅτι ὁ συνθέτης ἐλευθε- ριώτερον καὶ εὐχερέστερον ἐργάζεται, καθὸσον καταλείπει ἐντυπώσεις καὶ ἐπ' αὐτῆς εἶτι τῆς μουσικῆς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ὀβτω περὶ τὸ τέλος τοῦ δράματος ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ὀργανικῇ μουσικῇ μελικά σχή- ματα, ὡς μετεχειρίσθη αὐτὰ ὁ Παλεστρίνας καὶ βραδύτερον ὁ Μπαχ, ἀναμφιβόλως συγκινητικὰ. Ὅθεν τὸ βοηθησι αὐτόν, ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατόν, ἀποτελεῖ πρωτοβουλίαν πρὸς ἰδεῶδῃ προσπάθειαν.»

Κατὰ περίεργον δὲ συμπῆλτισιν ὀ τε κριτικὸς τοῦ «Ὀσμάνισερ Λόυδ» καὶ ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητῆς τονίζουσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἐνὸς χορηγοῦ. Πόσον ὀντως θ' ἀνεκουφιζόμεθα, ἂν τοιοῦτος μεγάλμος τις χορηγὸς ἐνεφανίζετο διὰ τὰς ἡμετέρας πολυμόχθους καὶ πολυδα- πάνους προσπάθειας. Σ. Σ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ» Α. Garras, διασκευασθὲν ἐκ τῆς Ρωστικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Ἰω. Πρωῖτου. Ἐν Λειψίᾳ 1910 (Ἐν Ἀθῆναις ἐλ- ληνικὴ ἐκδοτικὴ ἐταιρεία).

Τὸ ποίημα τοῦ κ. Πρωῖτου εἶνε ἀποκλειστικῶς πρὸς χρῆ- σιν τῶν εἰδημόνων τῆς γραμμικῆς (εὐρωπαϊκῆς) παρρημαν- τικῆς. Ἀναπληροῦ δὲ τοῦτο σπουδαῖον κενὸν διότι μουσικὸν λεξικόν, διὰ τοῦ ὀποῖου θὰ ἠδύνατο τις νὰ λύη προχειρῶς τὴν τυχούσαν ἀπορίαν του τῶν μουσικῶν ὀρων καὶ ἀπαιρ- τῆτων ἱστορικῶν καὶ τεχνικῶν γνώσεων, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ. Ἀνυπέρρητος τὸ ρωσικὸν κείμενον, ἐξ οὗ ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Ἰ. Πρωῖτου, ἐνεῖχεν ἀνίστόρητὰ τινὰ περὶ τῶν ἀκρίβειαν τῶν ἐλληνικῶν μουσικῶν ὀρων καὶ ὀνο- μάτων, ἀλλὰ τοῦτο εὐθύνει κυρίως τὸν συγγραφέα οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μετάφρασιν. Ἐν γένει ὀμως τὸ σπάνιον τοῦ ἔργου ἔμα δὲ καὶ ἡ χρησιμότης αὐτοῦ εἶνε τόσον ἐπιβλητικὴ, ὥστε νὰ συγχαρῶμεν τὸν φιλόπρον Ἑλληνα ἐκδότην διὰ τὴν σκόπιμον αὐτοῦ ἐργασίαν.

εἰς τὸν ὀποῖον ἐπιβάλλεται ἡ ἀποχὴ ἀπὸ θεαμάτων καὶ παραστάσεων διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον, «οὐαὶ γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται», καίτοι «ἀνένδεκτον τὸ μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα».

Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε ἡ λαϊκὴ ὀψις τοῦ ζητήματος. Ἐρχομαι νῶ ἀπαντήσω εἰς τὸ ὑστερόγρα- φόν σας, τί φρονῶ τ. ἔ. περὶ τοῦ κατ' ἀρχὴν ζη- τήματος, περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Κλήρου πρὸς τὸ θέατρον.

Ὅπως γίνω καταληπτὸς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ εἴπω γενικώτερά τινα.

Φίλε μου, δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως ὅτι σήμερον ὁ κόσμος ὀλόκληρος διέρχεται μεταβατικὴν τινα πε- ριόδον καὶ εἰς τὰς ἰδέας καὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ ζῆν καὶ ἐν γένει εἰς πᾶν ὀτι ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώ- πους καὶ τὰς διαλλήλους σχέσεις αὐτῶν. Αἱ νέαι ἰδέαι, οἱ νέοι ὀρίζοντες, οὗς διήνοιξεν ἡ ἐπιστήμη, αἱ νέαι ἀνακαλύψεις καὶ ὁ ἀκολουθῶν ταῦτα πάντα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς ποικίλης ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων κο- σμοπολιτισμὸς καὶ ἡ ἀλληλεγγύη τῆς ἀνθρωπότη- τος συμπάσης ἔφερον εἰς πάντα ποιάν τινα διατά- ραξιν, ἡ ὀποία, κατὰ τοὺς νόμους τῆς μητρὸς Φύ- σεως, τείνει νὰ εἴρη κάποιαν ἰσορροπίαν. Εὐρισκό- μεθα με μίαν λέξιν εἰς κατάστασιν ἐπισκευῶν τοῦ παλαιοῦ οἰκοδομήματος τῶν ἰδεῶν μας, τῶν συν- αισθημάτων μας, τοῦ τρόπου τῆς ἀντιλήψεως κλπ.

Ἐνεκα τῆς νέας ταύτης καταστάσεως οἱ ἀνθρώ- ποι διηρέθησαν εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς ἐκείνους, οἱ ὀποῖοι ἀποτελοῦσι τὴν πρωτοπορίαν τοῦ πρὸς τὰ «ἐμπρὸς» τούτου ρεύματος, εἰς ἄλλους, οἱ ὀποῖοι φοβούμενοι τοὺς κόπους τῆς πρὸς τὰ πρόσω πο- ρείας ἐπιθυμοῦσι νὰ μείνωσιν εἰς ὁ σημεῖον εὐρί- σκονται, ἀλλὰ δὲν βλέπουσιν ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ πα- λαιοῦ κτιρίου ἀπειλοῦσι τὴν ὑπαρξίν των ἐκ κατα- πτώσεως καὶ ὅτι καὶ ἡ κόνις τριγύρω των εἶνε ἀφό- ρητος καὶ ἀποπνικτικὴ καὶ τέλος εἰς μερικούς, οἱ ὀποῖοι, ὀπως ἀποφύγωσι πάντα ταῦτα, προτιμῶσι τὸν βίον τῶν σκηνητῶν τῆς ἐρήμου.

Ἀλλ' ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων εἶνε τοιαυτή, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ σταθῇ κανεὶς εἰς τὴν κατω- φέρειαν καὶ ἐκόντες, ἄκοντες ὀλοι ἀναγκάζονται νὰ προχωρήσωσιν, ἔστω καὶ ἀσυναίσθητος, διότι ἄλ- λοῖμονον εἰς τὸν στάσιμον.

Αὐτὴ ἡ κατάστασις τῶν πνευμάτων καὶ τῶν πραγμάτων ἐπηρεάζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτρον τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας καὶ λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κλπ, διότι καὶ τοῦτο εἰ- ρήσθω πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι καίπερ πολλοὺς χιτώνας Ἀρλεκίνου ἐπενδυθεῖσα αὐτὴ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς, οὐδέποτε ἐπαύσατο ζηλο-

τύπως κρύπτουσα ὑπὸ τὸν ξένον τῶ ὀργανισμῷ αὐτῆς χιτῶνα τὸν κατὰ φύσιν ἄνθρωπον, ὅστις εὐκαιρίαν ζητεῖ ν' ἀναδυθῆ ἔν ὄλη αὐτοῦ τῇ φυσικῇ ἀγνότητι χειραφετούμενος τοῦ κατὰ συνθήκην πολλαπλοῦ ψεύδους καὶ ἀπαλλασσόμενος τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς ἀμαθείας.

Ἐθεώρησα ἀπαραίτητον, φίλε, νὰ προτάξω τὰ ὀλίγα ταῦτα διότι ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν θὰ λάβητε εἰς τὴν ἐρώτησίν σας ἐξαρτᾶται πολὺ ἐκ τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἐκφέρων γνώμη.

Ἐπαδὸς τῶν πατριαρχικῶν χρόνων κληρικὸς θά σας ἀπῆντα ἀφῆνης ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε πολυτέλεια καὶ καλὸν εἶνε νὰ εἰσέλθωμεν οἱ πάντες εἰς τὰ Μοναστήρια καὶ ἐν νηστεία καὶ προσευχῇ νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν συντέλειαν τοῦ αἰῶνος τούτου, ὁ ὁποῖος μόνον ἀμαρτίας καὶ σκανδάλων γέμει καὶ μάλιστα ὅπως πάει καὶ χαλνᾷ ὁ κόσμος.

Ἄλλος συντηρητικὸς θά σας ἀπῆντα ὅτι οἱ τὰ πάντα καλῶς διαταξάμενοι βυζαντινοὶ ἡμῶν πατέρες ἀπηγόρευσαν διὰ κανόνων τὸ νὰ φοιτᾷ ὁ κληρικὸς εἰς θέατρα καὶ παραστάσεις καὶ ἐπομένως ἀμαρτάνει ὁ τολμήσων νὰ διαβῆ τὸ ὄροθέσιον τοῦτο, ὅτε καὶ σεῖς, φίλε, θὰ ἐλέγετε Ἄμην.

Εἶδομεν πῶς σκέπτονται οἱ ὀπισθοδρομικοὶ καὶ οἱ συντηρητικοί. Μένει ν' ἀκούσωμεν τοὺς φιλελευθέρους.

Αὐτοὶ θὰ ἤρχιζον ὡς ἐξῆς:

Εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ καλὸν θέατρον σήμερον καὶ πάντοτε ἐδίδασκε καὶ διδάσκει περισσότερον ἀπὸ χιλίους λόγους κηρύκων καὶ ἀγορητῶν ἢ ὄχι;

Ναί, διότι ἡ διὰ πραγμάτων διδασκαλία εἶνε πάντοτε εὐγλωττοτέρα τῆς διὰ λέξεων καὶ ὅστις θὰ ἤρνεϊτο τὴν ὠφέλειαν τοῦ θεάτρου θὰ ἤρνεϊτο καὶ ὅτι ὁ ἥλιος θερμαίνει, ὅτι τὸ φῶς φωτίζει καὶ θὰ παρεδέχετο εὐκόλως καὶ ἀσυζητητῆ ὅτι τὸ ψῦχος καίει καὶ τὸ φῶς σκοτίζει, ἐν σινήθει ἀναλογία.

Τὸ καλὸν τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἐπιδιώκῃ ὁ ἄνθρωπος ἢ οὐ;

Βεβαίως, πᾶν καλὸν καὶ ὠφέλιμον δεόν νὰ ἐπιζητῆ ὁ ἄνθρωπος.

Οἱ Χριστιανοὶ λοιπὸν δεόν νὰ συχνάζωσιν εἰς τὰ καλὰ θέατρα ἢ οὐ;

Ναί, βεβαίως, ἀφ' οὗ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῶν.

Οἱ δὲ κληρικοί;

Καὶ αὐτοὶ δύνανται ν' ἀκολουθῶσι καὶ μάλιστα νὰ προπορεύωνται τῶν λαϊκῶν, διότι ἐὰν τὰ θέατρα ἦσαν ἀνωφελῆ καὶ μάλιστα ἐπιβλαβῆ, οὔτε οἱ κοσμικοὶ ἔπρεπε νὰ τα ἐπισκέπτονται, διότι ἡ βλάβη θὰ ἦτο μεγαλειτέρα δι' αὐτούς, ἀκολουθουμένους συνήθως καὶ ἀπὸ τὰς οἰκογενείας καὶ τὰ εὐπλαστα τέκνα των.

Ἄλλὰ τότε διατί οἱ ἱ. κανόνες ἀπαγορεύουσιν ἐπὶ βαρυτάτῃ ποινῇ καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τοὺς κληρικοὺς τὰ θέατρα;

Διότι, φίλε, α') αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις ἦσαν ἡ θεία λατρεία των, καὶ τὸ θέατρον ἦτο τρόπον τινὰ ἡ ἐκκλησία των διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ παραβάλλουσι τὸν ναὸν τῶν Χριστιανῶν μετὰ τὸ θέατρον τῶν ἀρχαίων, μετὰ θυσιαστήρια, χοροὺς, σκηνὴν, ἅγιον Βῆμα κλπ. καὶ ὡς ἐκ τούτου ὡς ἐπάνοδον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν ἀπηγόρευσεν ἡ Ἐκκλησία τὰς θεατρικὰς παραστάσεις εἰς πάντας· καὶ β') διότι ὅτε ἐγένετο ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, εἶχε διαφθαρῆ πλεον τὸ θέατρον καὶ ὁμοίαζε μᾶλλον πρὸς τὰ ἔξωμα νεότερα εἶδη café chantant καὶ τὰ παρόμοια κέντρα, συνδυαζόμενα μάλιστα μετὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης, ἣτις καὶ αὕτη εἶχεν ἀπολέσει τὸν ἀγνὸν καὶ πλήρη ὑγιοῦς ἀντιλήψεως τοῦ κόσμου χαρακτήρα αὐτῆς. Καὶ σήμερον καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἐπέτρεπον τὴν εἴσοδον εἰς τοιοῦτον θέατρον πρὸς πάντα σεβόμενον ἑαυτόν.

Ἄλλὰ προκειμένου περὶ τῶν νεωτέρων ἐξόχων θεατρικῶν ἔργων ἢ καὶ παραστάσεων ἀρχαίων-δραμάτων τῶν ἀθανάτων προγόνων μας οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ὅπως μὴ ἀκολουθῶσι τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ οἱ κληρικοί, διότι διὰ νὰ ἦναι χρήσιμοι εἰς τὴν κοινωνίαν πρέπει νὰ ἐξοικειῶνται πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ μὴ ἀποξενῶσιν ἑαυτοὺς τοῦ λαοῦ, τῶν ἰδανικῶν αὐτοῦ, τῶν συναισθημάτων αὐτοῦ, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης αὐτοῦ, διότι ἄλλως θὰ εἶνε ἀχρηστοὶ δι' αὐτὸν καὶ κατάλληλοι μόνον διὰ τὰ Μοναστήρια καὶ ἀσκητήρια . . . καὶ τὸν τάφον.

Ἄλλὰ μόνον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἴμεθα ὀπίσω σήμερον;

Εἶνε ἀνάγκη, φίλε, νὰ σᾶς εἶπω ποία ἐκ τῶν τριῶν εἶναι ἡ ἀτομικὴ μου γνώμη; Θά σας ἠδίκουν, ἐὰν καὶ ἀπλῶς ὑπέθετον ὅτι διὰ νὰ τὴν ἐννοήσητε, ἔπρεπε νὰ τὴν ὀρίσω ρητῶς.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἡμέτεροι συνδρομηταί, ὅπως εὐαρεστούμενοι, ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, οἱ μὲν τῆς πρωτευούσης ἀπ' εὐθείας, οἱ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (Πέραν, ὁδὸς Ἀχίε, ἀρ. 41). Ἐπίσης καὶ οἱ ἐγγραφόμενοι νέοι συνδρομηταί παρακαλοῦνται, ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὸν ὅρον τῆς προσηλωμένης. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τέσσαρα φυλλάδια, ἐν οἷς, ἐκτὸς τῶν διαφόρων μουσικοφιλολογικῶν ἀρθρῶν, ἐδημοσιεύθησαν 57 διάφορα μουσοργήματα, ἐξ ὧν 21 μὲν ἐν ἐκκλησιαστικῇ παρασημαντικῇ, 36 δὲ ἐν γραμμικῇ, νομίζομεν ὅτι παρέχουσι πιστὴν τὴν εἰκόνα τῆς τε παρούσης καὶ μελλούσης πορείας τῶν προσπαθειῶν τοῦ Περιδικοῦ.

31. Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΕΒΟΑ

Ἄσμα ἐκκλησιαστικόν, ψαλλόμενον τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα.

ΗΧΟΣ 4/9 Πα.

Ρυθμὸς τετράσημος.

Musical notation for hymn 31. It includes a treble clef, a 4/9 time signature, and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are in Greek and are written below the notes. The notation includes various musical symbols such as beams, slurs, and accidentals.

32. ΤΙΣ ΘΕΟΣ ΜΕΓΑΣ

Προκειμένον, ψαλλόμενον τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα.

ΗΧΟΣ ΒΑΡΥΣ Γα. 1/2

Ρυθμὸς τετράσημος γ.

Musical notation for hymn 32. It includes a treble clef, a 4/4 time signature, and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are in Greek and are written below the notes. The notation includes various musical symbols such as beams, slurs, and accidentals.

36. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ = ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΟΣΚΡΗΣΙΕ.

Ρωσιστί κατά την έκδοσιν
Ν. ΜΠΑΧΜΕΤΙΕΦ.

Σχεδόν γοργῶς.

Χρι-στός βο-κρέ-σιε ἰζ μέρτ-βηχ, σμιέρ-τι-γιου σμιέρτε πο-πράβ,
ἰ σούσ-τσιμ βο-γρομ-πιέχ ζη-βότ ντα-ρο-βάβ.

Μεταγραφή εἰς τὴν ἐκκλησ. παρασημαντικὴν ὑπὸ Γ. Δ. Π.

Χρι-στός βο-κρέ-σιε ἰζ μέρτ-βηχ, σμιέρ-τι-γιου σμιέρτε πο-πράβ,
ἰ σούσ-τσιμ βο-γρομ-πιέχ ζη-βότ ντα-ρο-βάβ.

37. ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΑΡΙΑΒ = ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. (Ἀρμενικὴ ἐκκλησιαστικὴ μελωδίᾳ.)

Allegro.

Κρι-στός χα-ριάβ ἰ-με-ρε-λότς, μαχ-βάμπ ἡζ-μάχ, κοχ-γιάτς
γίβ χα-ρου-τιάμ-πην, γιου-ρόβ μίς ἡζ-κιά-νηζ παρ-κε-βιάτς γηβνημά παρκ χα-βιδιάνης Ἀ-μέν.

Κατὰ κοινὴν λαϊκὴν ἔκδοσιν.

Κρι-στός χα-ριάβ ἰ-με-ρε-λότς, μαχ-βάμπ ἡζ-μάχ, κοχ-γιάτς
γίβ χα-ρου-τιάμ-πην γιου-ρόβ μίς ἡζ-κιά-νηζ παρ-κε-βιάτς
γηβ-νη-μά παρκ χα-βιδιάνης Ἀ-μέν.

38. ΤΙΣ ΘΕΟΣ ΜΕΓΑΣ

Μελωδία ἐκκλησιαστικὴ, ψαλλομένη τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Ἦχος Βαρύς.
Μεταγραφή καὶ Ἀρμονία Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Ἄργως.-Largo.

Τίς θε-ός μέ-γας ὡς ὁ θε-ός ἡ-μῶν; Σὺ
εἶ ὁ θε-ός ὁ ποι-ῶν θαυ-μά-σι-α μο-νο-ς.

39. ΗΡΘ' Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΕΡΕΚΗ.

Ἦσμα δημῶδες τῆς Καππαδοκίας, ἀδόμενον ἐν Ἀνακοῦ καὶ Μαλακοπῇ
πρὸς κύκλιον χορὸν κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τοῦ Πάσχα.
Συλλογὴ καὶ Ἀρμονία Γ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Larghetto (♩ = 80)

Ἦσμα-Canto.

Ἡρθ' ἡ Με-γά-λη Κε-ρε-κή καὶ τὸ «Χρι-
στός ἀ-νέ-στη» καὶ τὸ «Χρι-στός ἀ-νέ-στη.»

Ρυθμὸς τετράσημος.

Ἡρθ' ἡ Με-γά-λη Κε-ρε-κή καὶ τὸ
«Χρι-στός ἀ-νέ-στη» καὶ τὸ «Χρι-στός ἀ-νέ-στη.»

40. ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΤΟΥ «ΦΙΛΟΚΤΗΤΟΥ» ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ.

Μελοποιία Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ (1893).

Μετρίως. Moderato. *Μεγαλοπρεπῶς.*

ff *ff* *ff* *ff*

Χω-ρῶ-μεν, χω-ρῶ-μεν Solo-Μία φωνή.
Χω-ρῶ-μεν, χω-ρῶ-μεν, χω-ρῶ-μεν, χω-ρῶ-μεν.

Χω-ρῶ-μεν δὴ πάντες ἅ-ολ- - λεις, νύμφαις ἁ-λί-αι-σιν ἐ-πευ-ξά-με-νοι
Χω-ρῶ-μεν δὴ πάντες ἅ-ολ- - λεις, νύμφαις ἁ-λί-αι-σιν ἐ-πευ-ξά-με-νοι

νό-στου σω-τῆ-ρας ἵ-κέ- - - σθαι, νό-στου σω- - - τῆ-
νό-στου σω-τῆ-ρας ἵ-κέ- - - σθαι, νό-στου σω- - - τῆ-
νό-στου σω-τῆ-
-ρας ἵ- - - κέ- - - σθαι, νό-στου σω-τῆ-ρας ἵ- κέ- - - σθαι.
-ρας ἵ- - - κέ- - - σθαι, νό-στον νό-στου σω-τῆ-ρας ἵ- κέ- - - σθαι.

brad. rall.

41. ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΤΥΡΤΑΙΟΥ.

Μελοποιία ΚΛ. Κ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΥ.

Ἀγωγή ἐμβατηρίου. Ζωηρῶς

"Α-γετὶ, ὦ Σπάρ-τας εὐ-άν-θρω κῶ-ροι πα-τέ-ρων πο-λι-
-α- - τᾶν, Λαι-ᾶ μὲν ἰ-τυγ προ-βά-λε- - σθε, Δόρυ δ' ἐνώ-τολ-
-μως ἄν-σχε- - σθε, Μὴ φει-δό-με-νοι τὰς ζω-ᾶς. Οὐ γὰρ
πά-τρι-ον τᾶ Σπάρ-τα, οὐ γὰρ πά-τρι-ον τᾶ Σπάρ-τα.

42. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.)

Σ. Κλάδου.

Andante 8^a

Ἡ ΕΠΙΘΥΜΙΑ (LE DESIR).
N° 3.
VALSE.

1^a 2^a 8^a 1^a 2^a

43. ΟΥΓΓΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ. (UNGARISCHER TANZ.)

RICH. THIELE.

Andantino.

PIANO.

Musical score for '43. ΟΥΓΓΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ' (Hungarian Dance) by Rich. Thiele. The score is for piano and is in 2/4 time. It consists of six systems of music. The first system is marked 'Andantino' and 'PIANO'. The second system has a dynamic marking of *f*. The third system has dynamic markings of *p*, *f*, and *ff*. The fourth system has dynamic markings of *f* and *ff*. The fifth system has dynamic markings of *p* and *f*, with tempo markings 'p langsam' and 'f schnell.'. The sixth system has dynamic markings of *p*, *f*, and *p*.

44. Η ΛΕΥΚΗ ΚΥΡΙΑ (Δια κιθάρα)

«LA DAME BLANCHE» arrangée pour la GUITARRE.

FERD. CARULLI.

Allegretto.

Musical score for '44. Η ΛΕΥΚΗ ΚΥΡΙΑ' (The White Lady) by Ferd. Carulli. The score is for guitar and is in 3/4 time. It consists of ten systems of music. The first system is marked 'Allegretto'. The second system has a dynamic marking of *f*. The third system has dynamic markings of *ff* and *p*, and includes 'barré 2' markings. The fourth system has a dynamic marking of *ff*. The fifth system has a dynamic marking of *sfz*. The sixth system has a dynamic marking of *p*. The seventh system has a dynamic marking of *sfz*. The eighth system has a dynamic marking of *p*. The ninth system has a dynamic marking of *f*. The tenth system has a dynamic marking of *p*.

45. ΕΒΙΤΖ ΠΙΣΡΕΒΗ
Μελοποιία Σουλτάνου ΒΑΓΙΑΖΗΤ του Β!

Andante
(Ούσουλ τέβρι κεπίρ.)
(Στροφή Δ' - Οίκος Δ')

Μεταγραφή εκ της γραμ. παρασημαντικής.

ΔΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

31. Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΕΒΘΑ ΤΗ ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗ
32. ΤΙΣ ΘΕΟΣ ΜΕΓΑΣ ΩΣ Ο ΘΕΟΣ ΗΜΩΝ;
33. ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Ἐκ τῶν ᾠσμάτων τούτων τὸ μὲν 31ον ψάλλεται εἰς Ἦχον Α' τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ εἶνε ἡ Θ' ᾠδὴ, ὁ Εἶρμός τῶν «Καταβασίων».

Τὸ 32ον εἶνε τὴν Κυριακὴν ἐπίσης τοῦ Πάσχα ψαλλόμενον *Προκείμενον*. Ἄνηχον εἰς τὸν λεγόμενον *Βαρὸν Ἦχον* τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, παρὰ τὴν μελωδικὴν οὐτοῦ συντομίαν, ἐνέχει ἀνέφικτον μεγαλοπρέπειαν καὶ ἐκφραστικότητα. Τὴν ποιητικὴν ἰδίαν ἔννοιαν ἀποδίδει διὰ λαμπροτάτου μουσικοῦ χρωματισμοῦ. Ἐν γένει τὸ μέλος αὐτοῦ, συγκαταριθμούμενον μετὰ τῶν ἐκλεκτοτάτων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης μαργαριτῶν, δύναται καὶ τὸν πλέον αὐστηρὸν μουσικοκρίτην νὰ τέρψῃ καὶ νὰ συγκινήσῃ ἐν τῷ πνεύματι τῆς θερησκευτικῆς πίστεως καὶ εὐλοβείας.

«—Τις Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; — Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος».

Τὸ δὲ 33ον εἶνε τὸ Ἄποιντίκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἡ κατὰ καλὴν συγκυρίαν σύμπτωσις ἐφέτος τοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τῶν τόνων τοιούτων συγκινητικῶν τροπαρίων δονεῖ τὰς πλέον εὐλοβεῖς τῆς θερησκευτικῆς ψυχῆς τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνος χορδᾶς.

34. Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ

Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾠσμα, ψαλλόμενον ἐν Ὁρατίκιῳ (Ἀδριανουπόλει) κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα καὶ χορευόμενον πρὸς συρτὸν χορὸν μετὰ συνοδίας ἀσκαύλου (γκάϊδας), ἀπεστάλη χάριν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ ὑπὸ τοῦ τῶς Μούσας πάνυ εὐγενῶς θεραπεύοντος κ. Ν. Ροδοῖνου. Τὸ ποίημα εἶνε διδακτικώτατον. Ἡ κατὰ τὰς ἡμέρας ἰδίᾳ τοῦ Πάσχα ἐκτέλεσις ἐξαιρεῖ ἐτι μᾶλλον αὐτὸ καὶ τὴν ἠθικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐν τῇ ἀρχῇ δὲ τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων λέξεων παρένθεσις τοῦ *εὐφωνικοῦ* ν, εἶνε ἀξιοπαρατήρητος, καθότι τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τινὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ᾠσματα. Λυπούμεθα πολὺ, διότι ἠλλεῖψει χώρου, ἀδυνατοῦμεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ ἐκφραστικὸν τοῦτο μέλος καὶ διὰ τῆς γραμμικῆς παρασημαντικῆς χάριν τῶν ἄλλοεθνῶν ἰδίᾳ συνδρομητῶν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ.

35, 36, 37. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ἑλληνιστί, Ρωσιστί καὶ Ἀρμενιστί.

Ἐκ τῶν ᾠσμάτων τούτων τὸ μὲν 35ον φέρει τὴν γνωστὴν ἑλληνικὴν μελωδίαν τοῦ συντόμου *Χριστὸς ἀνέστη*, ὅπερ εἶνε συντεθειμένον κατὰ τὸν Ἦχον Πλάγιον τοῦ Α'. Ἡ ὑπὸ τὴν μελωδίαν δὲ ὑπηχοῦσα ἀρμονικὴ πολυφωνία ἐψάλθη τὸ πρῶτον ὑπὸ πολυμελοῦς χοροῦ ἐν τῷ «Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγῳ» κατόπιν μουσικῆς διαλέξεως, γενομένης ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ.

Τὸ 36ον πολύφωνον ᾠσμα εἶνε ἡ μελωδία τοῦ «Χρι-

στὸς ἀνέστη» τῆς ρωσικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἡ ὁποία παρελήφθη ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀειμνήστου ρώσου ἐκκλησιαστικοῦ ἐν Πιερουπόλει μουσικοῦ Ν. Μπαχμέτιεφ. Τὴν προμήθειαν καὶ τὴν ὑπὸ τὸ μέλος ὑποκατάστασιν τοῦ ρωσικοῦ κειμένου διὰ τῶν ἑλληνικῶν χαρακτῆρων παρέσχεν ἡμῖν πάνυ προθύμως ὁ μουσικολόγος καθηγητῆς καὶ τῆς Θεολογίας διδάκτωρ, ἡμέτερος δὲ πρῶτος συνεργάτης κ. Ν. Μακροῦφ.

Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων λαῶν, Ρωμοῦνοι, Σέρβοι, Μουρλοβούνιοι καὶ αὐτοὶ οἱ Βούλγαροι, ἔχουσι μὲν τὴν ἑλληνικὴν μελωδίαν, ψάλλουσι ὅμως αὐτὴν διὰ τῶν λέξεων τῆς οἰκειᾶς αὐτῶν γλώσσης.

Τὸ 37ον ᾠσμα εἶνε τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» κατὰ τὴν ἀρμενικὴν ἐκκλησιαστικὴν μελωδίαν, ἣν ἐπρομήθευσεν ἡμῖν ὁ ἀρμένιος καθηγητῆς καὶ ἀρχιμουσικός, ἡμέτερος δὲ πρῶτος συνεργάτης κ. *Καριν Καντζιάν*. Πόθεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρμενικῆς μελωδίας ἀγνοοῦμεν. Ὄφειλομεν ὅμως ἀπροκαλύπτως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι αὕτη ἐν τῇ ἀρχῇ ἰδίᾳ εἶνε πολὺ ὠραία καὶ πολὺ μεγαλοπρεπής.

Ἐκ τῶν δημοσιευομένων μελωδιῶν ἡ μὲν ἑλληνικὴ καὶ ἡ ρωσικὴ εἶνε συντεθειμένα κατὰ τὴν ἐλάσσονα κλίμακα (Πλάγιος Α'), ἡ δὲ ἀρμενικὴ κατὰ τὴν *μειζονα* (Πλάγιος Δ'). Καὶ αἱ τρεῖς δ' ὁμοῦ ἔχουσι ἀντίετις καταλήξεις, οἱ μὲν δύο πρῶται λήγουσι ἐπὶ τοῦ τετάρτου φθόγγου τῆς κλίμακος, ἡ δὲ ἀρμενικὴ ἐπὶ τοῦ πέμπτου. Διατί ἄρα γέ ἡ ἀτελής κατάληξις; Μὴ ἐκτός τῆς κοσμοσωτηρίου ἐορτῆς τοῦ Πάσχα ὁ πρῶτος Ἕλληνας μουσουργὸς τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη», ὃν βεβαίως θὰ ἐμιμήθησαν καὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ρῶσοι, εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ τὴν μέλλουσαν ζοὴν, συμφῶνως πρὸς τὰ δύο τελευταῖα ἀρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως «*Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος*»;

38. ΗΡΘΕΝ Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΕΡΕΚΗ

Τὸ δημῶδες καππαδοκικὸν τοῦτο ᾠσμα ψάλλεται ἐν Ἀνακοῦ καὶ Μαλακοπῇ κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τοῦ Πάσχα πρὸς κύκλιον χορὸν. Ἐχει πολλοὺς γλωσσικοὺς ἰδιωτισμοὺς εἶνε δὲ συντεθειμένον κατὰ τὴν φρύγιον κλίμακα. Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ὑμνοῦσι ὁ ἑλληνοφώνος λαὸς τῆς Καππαδοκίας *Μεγάλην Κερεκὴν*.

Ἡρὸ ἡ Μεγάλη Κερεκὴ καὶ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»
«Χριστὸς ἀνέστη!», μάτια μου, ἔλα ἄς φιληθοῦμε!
Τὰ παλληκάρια σπαιροῦνται καὶ οἱ γῆρὸς ἀαστεροῦνε.
Ὅπλα κηφάριν ἔκλιναν, Βαγγέλια ἀνακροῦνται,
καὶ γὰρ κηφάριν ἔκλινα τὴν κόρη συντισέμαι.

(Συνέχεια τοῦ ποιήματος ἴδε Γ. Παχτίκου «260 δημόδη ἑλλην. ᾠσματα», Τόμ. Α', σελ. 21).

39. ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΤΟΥ "ΦΙΛΟΚΗΤΟΥ",

Τὸ ἐξοδικὸν τοῦτο τῆς σοφοκλείου τραγωδίας ᾠμάτων εἶνε τὸ ἐνθουσιῶδες ἐμβατήριον τοῦ χοροῦ τῶν ναυτῶν, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ἐν τῷ «ᾠδεῖφ» τελευταίαν δι-

δασκαλίαν τοῦ «Φιλοκτήτου», ψαλὸν ὑπὸ τῶν «Ἐρασιμόλων», ὑπερήρεσε καὶ ἐχειροκροτήθη παταγωδέστατα. Πλείονα περὶ αὐτοῦ ἴδε Β' Τεύχος, ἐν σελίδι 59.

40. ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΤΥΡΤΑΙΟΥ

Τὸ διασωθὲν μέχρις ἡμῶν τοῦτο Ἐμβατήριον τοῦ ἐθνικοῦ Ψάλτου τῶν Σπαρτιατῶν Τυρταίου ἐμελοποιήθη πρὸ τριετίας, χάριν τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, μελψάντων αὐτὸ καὶ ἐν τῷ «Κυπριακῷ Συλλόγῳ» κατὰ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἐορτὴν (21 Μαΐου 1899), ὑπὸ τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ (Κύπρου) καθηγητοῦ τῆς Μουσικῆς καὶ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Κλεοβούλου Κ' Ἀρτεμίδου. Ἡ μελοποιία τοῦ Κυπρίου μελοουργοῦ σφίζει κατὰ τὸ ἐνὸν τὸν ρυθμὸν τοῦ κειμένου ὡς καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς ᾠδῆς τῶν Σπαρτιατῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ Τυρταίου σχετίζεται σπουδαίως καὶ μετὰ τὸ ἠθικὸν καὶ τὸ πατριωτικὸν μέρος τῆς Ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς. Οἱ Σπαρτιῆται δηλαδὴ κατὰ τὸν β' Μεσσηνιακὸν πόλεμον ἠττηθέντες ἀπὸ τοῦ Μεσσηνίου ἔλαβον χρησὶμόν ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅπως αἰτήσωσι στρατηγὸν παρὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλ' οὔτοι πρὸς ἐμπαιγμὸν ἐπεμψαν οὐχὶ τὸν ἄριστον, ἀλλὰ τὸν χεῖριστον, ὡς ἐνόμιζον, δηλ. τὸν Τυρταῖον τὸν ἡλὸν κατὰ τὸν ἕτερον πόδα. Ἄλλ' οὗτος ποιητῆς καὶ μουσικὸς ὢν διὰ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ ἰσμάτων ἀνεπιέρωσε τὸ καταπεπτωκὸς τῶν Σπαρτιατῶν φρόνημα καὶ ἀνέδειξεν οὗτους νικητὰς. Οἱ κατὰ μετὰφρῶσιν τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Τρικούπη στίχοι ἐνὸς ἄλλου πατριωτικοῦ ἰσματος τοῦ Τυρταίου ἐπιβεβαιοῦσι τὰ λεγόμενα.

Τί τιμὴ 'ς τὸ παλληκάρι δὴν πρῶτο 'ς τὴν φωτιά σκοιωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μετὰ τὴν σάθα 'ς τὴν δεξιά. Πόσον λυπηρὸ ν' ἀφήσῃ τὴν πατρίδα τὴν γλυκερὰ τὰ καλά του τὰ χωράφια καὶ νὰ ζῇ μετὰ διακογιὰ.

Εἰς τὴν μάχην ἄς χυθοῦμεν ὄλοι μ' ἄφοβη καρδιά, ὁ καθένας ἄς πεθάνῃ γιὰ πατρίδα γιὰ παιδιὰ. Στὴ φωτιὰ, παλληκαράδες, γενῆτ' ὄλοι ἕνα κορμί, 'ς τὴν φωτιὰ, μὴ τροπιασθῆτε 'σὰν φηγάδες, σὰν δειλοί!

Τὰ ἐμβατήρια τοῦ Τυρταίου εἶχον ποιηθῆ ἐν ἀναπιστικῷ μέτρῳ καὶ ἐν δωρικῇ διαλέκτῳ. Ἦδον δὲ αὐτὰ πρὸς αὐτὸν οὐ μόνον οἱ παῖδες τῶν Λακωνῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ μαχηταὶ κατὰ τὰς ἐνάρξεις τῶν μοχλῶν. Χαίρομεν δὲ πολὺ, διότι καὶ οἱ παῖδες τῶν Κυπρίων, χάρις εἰς τοὺς Τυρταίους διδασκάλους αὐτῶν, μορφώνονται διὰ τοιοῦτων ἐλληνοπρεπεστάτων ἰσμάτων.

41. Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ (LE DÉSIR), ΒΑΛΣ

42. ΟΥΓΓΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ (UNNGARISCHER TANZ)

43. Η ΛΕΥΚΗ ΚΥΡΙΑ (LA DAME BLANCHE)

Ἐκ τῶν τεμαχίων τούτων ὁ μὲν 41ος εἶνε ὁ 3ος ἀριθμὸς τοῦ ὠραίου Βάλς τῆς Κερκυραίας μουσουργοῦ Σωσάννης Ν. Κλάδου, περὶ ἧς σχετικὰς πληροφορίας ἴδε Β' Τεύχος, σελ. 60 τοῦ Περιοδικοῦ.

Ὁ 42ος εἶνε γλυκύτατος οὐγγρικός χορὸς, διασκευασθεὶς διὰ κλειδοκύμβαλον ὑπὸ τοῦ Rich. Thiele. Ἐκ λαϊ-

κῆς ἐμπνεύσεως ὁρμώμενος ὁ χορὸς οὗτος ἐνέχει ὄνειρώδη τινα μελαγχολίαν.

Ὁ δὲ 43ος, ἔργον τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Ferd. Carulli, εἶνε τὸ πρῶτον τεμάχιον, τὸ ὁποῖον διὰ τοὺς κιθαριστὰς ἰδιαίτερος δημοσιεύομεν. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι αἱ λεπταὶ καὶ εὐπαθεῖς μελωδिकाὶ αὐτοῦ γραμμαὶ θὰ ἐκτιμηθῶσι δεόντως παρ' αὐτῶν.

44. EBITZ ΠΙΣΡΕΒΗ

Τὸ μουσοῦργημα τοῦτο, συντεθὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ τοῦ Β' (1481—1512), παρεδόθη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ συνδρομητοῦ τῆς «Μουσικῆς» κ. Ἀκρ. Ἀδάμ, ὅστις ἀντέγραψεν αὐτὸ παρὰ διαπρεποῦς Τούρκου μουσικολόγου, κατέχοντος τὸ πρωτότυπον χειρόγραφον. Τὸ μουσοῦργημα ἀρχετὰ μακρὸν περιλαμβάνει 4 στροφάς, αἱ ὅποιαι τουρκιστὶ καλοῦνται Οἴκοι. Ὁ τέταρτος λοιπὸν Οἶκος, ὃν δημοσιεύομεν εἰς ἀμφοτέρας τὰς παρασημαντικὰς, γεγραμμένος κατὰ τὸν Πλάγιον τοῦ Α' (Mimoge) καὶ τὸν χρωματικὸν Πλάγιον τοῦ Β', εἶνε συντεθειμένος ἐπίτηδες δι' ἀνατολικά μουσικά ὄργανα. Ὁ μελωδικὸς χαρακτὴρ τοῦ μουσοργήματος εὐθὺς ἀμέσως προδίδει ὅτι τοῦτο τυγχάνει γέννημα καὶ θρέμμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Παρομοιάζει δὲ κατὰ πολὺ καὶ εἰς τὰ ἴσματα τῆς συναυλίας τῶν Γενιτσάρων, περὶ ἧς διὰ μακρῶν ἐγράφησαν τὰ δέοντα ἐν τῷ Γ' Τεύχει τοῦ Περιοδικοῦ.

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ

Γ'

3. Ἡ νεωτέρα ἐκκλησιαστικὴ παρασημαντικὴ.

Ἄλλὰ τὸ εὐφρὲς καὶ πλούσιον παρασημαντικῆς σύστημα τῶν Βυζαντινῶν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων (1453) περιήλθε βαθμηδὸν εἰς κατάπτωσιν. Ἡ ἐλληνικὴ μουσικὴ, ἀναπόσπαστον ἀνέκαθεν ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ ἐθνικοῦ βίου, συνανυψώθη καὶ συνεταπεινώθη πάντοτε μετ' αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν σύμπαν τὸ ἐλληνικὸν μετὰ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρήκμασεν ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις δὲν ἦτο δυνατόν καὶ ἡ ἀχώριστος τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς θεῖα τέχνη νὰ μένη ἀμέτοχος τῶν παθημάτων αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡ θεῖα ψαλμωδία μετὰ τῆς πλουσίας καὶ ἐντέχνου αὐτῆς γραφικῆς περιβολῆς περιήλθεν εἰς μεγίστην παρακμὴν. Ἡ βασιλεὺς τέχνη κατέστη τοῦτ' αὐτὸ θεραπεινὸν ἀσήμενον. Περὶ ἡ λαμπρότης καὶ ἡ ἡδύφωνος ἀγγελικὴ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-

σίας μελωδία, ἡ δὲ 600 περίπου φωνῶν ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀντηχοῦσα καὶ ἠλεκτρίζουσα τοὺς πιστοὺς; . . .

Καὶ ἡ μουσικὴ λοιπὸν, συμμετέχουσα τῆς πανελληνίου λύτης καὶ παρακμῆς ὑπὸ ἐποψιν θεωρίας καὶ πράξεως ὡς καὶ ἐξωτερικῆς γραφικῆς περιβολῆς κατέστη σχεδὸν ἀγνώριστος. Κατὰ τὸν ΙΗ' καὶ ΙΘ' ἰδίως αἰῶνα ἡ γνώσις τῆς βυζαντιανῆς παρασημαντικῆς εἶχε καταστῆ δυσνόητος, τὰ πολυάρθματα δὲ ἐκκλησιαστικὰ ἴσματα διεδίδοντο μᾶλλον διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως, ὡς τὰ δημοτικὰ ἴσματα, παρὰ διὰ τῆς μουσικῆς γραφῆς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀνεφάνησαν φωτεινοὶ τινες μουσικοὶ ἀστέρες κατὰ τοὺς βαρεῖς καὶ σκοτεινοὺς τούτους χρόνους. Ἄλλ' εἰς καταπεπτωκὸτα ἔθνη ἢ προγονικὴ μουσικὴ αἰγλή ἄνευ μακροχρονίων θυσιῶν καὶ ἄνευ ἐνδελεχῶν κόπων δὲν ἐπανέρχεται καὶ δὲν ἐπανιδρύεται εὐκόλως.

*

Κατὰ τοὺς χρόνους λοιπὸν τούτους τοῦ μουσικοῦ σκότους καὶ τῆς μουσικῆς ἀμαθείας ἐνεφανίσθησαν τῇ 1815, ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεοί, οἱ τρεῖς μουσικοδιδασκαλοὶ τοῦ ἐν χρήσει νῦν ἐκκλησιαστικοῦ γραφικοῦ συστήματος, ὁ ἐκ Μαδύτου ὁρμώμενος Χρῦσανθος Μητροπολίτης Προύσης, ὁ πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γρηγόριος καὶ ὁ ἐκ τῆς νήσου Χάλκης Μ. Χαρτοφύλαξ Χουρμούζιος. Οἱ διδάσκαλοι οὗτοι πάντα τὰ ἐκ παραδόσεως καὶ γραφῆς γνωστὰς αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὰς μελωδίας μετέγραψαν διὰ τοῦ νέου αὐτῶν γραφικοῦ συστήματος, αἱ ὁποῖαι παρ' ἡμῖν νῦν ψάλλονται. Κατὰ τὴν μουσικὴν ταύτην μεταπολίτευσιν, ἦτοι τὴν μεταγραφὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν, ἐν ὅσῳ ἡ παλαιὰ βυζαντιανὴ γραφὴ παραμένει ἡμῖν ἀγνωστος, δὲν δυνάμεθα βεβαίως ἐπιστημονικῶς νὰ δυσχυρισθῶμεν, ὅτι ἡ παλαιὰ ἱερὰ ψαλμωδία περιήλθεν εἰς ἡμᾶς κατὰ πάντα ἀκεραία καὶ ἀλώθητος. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ φωνητικὴ παράδοσις σφίζεται παρ' ἡμῖν λίαν ἰσχυρὰ καὶ ἐνιαία καὶ λίαν πιστὴ, διὰ τοῦτο μετὰ τινος βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ δυσχυρισθῶμεν, ὅτι ἡ νῦν ἱερὰ ἡμῶν ψαλμωδία δὲν ἀπέχει οὐσιωδῶς τῆς παλαιᾶς. Διότι πῶς ἄλλως τὴν ταυτότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν διαφόρων ἐλληνικῶν χωρῶν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν, ἂν μὴ παραδεχθῶμεν τὴν παρὰ τῷ πανελληνίῳ ταυτότητα τῆς μουσικῆς παραδόσεως; Ἡ ταυτότης τοῦλάχιστον τῶν συντόμων λεγομένων ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν τυγχάνει ἀδιαφιλονίκητος. Ἄς λάβωμεν π. χ. ὑπ' ὄψει τὰ κοινότατα ἐκκλησια-

στικὰ τροπάρια «Τῇ ὑπερμάχῳ», «Χριστὸς Ἀνέστη», «Ἡ παρθένος σήμερον», «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» κτλ. Τὰ τροπάρια ταῦτα καὶ παρὰ γερόντων ἡλικίας ἄνω τῶν 80-100 ἐτῶν ἐψάλλοντο καὶ ψάλλονται ὁμοιοτρόπως καὶ ὁμοιοφθόγγως κατὰ τὰ τῆς ὑπὸ τῶν τριῶν διδασκάλων παρασημαντικῆς σφίζόμενα. Καὶ ἐν τούτοις πρὸ 100 καὶ 150 ἐτῶν τῶν γραφικῶν συστημάτων δὲν ὑφίστατο. Τὸ παράδειγμα τοῦτο δὲν εἶνε ἐνδειξίς τῆς πιστότητος τῆς φωνητικῆς παραδόσεως τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων; Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν παραλείπομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἡ ἐξήγησις καὶ ἡ ἐρμηνεία τῶν σφριζομένων χειρογράφων τῆς γνησίας βυζαντιανῆς παρασημαντικῆς θὰ ἔχη πάντοτε τὴν νικῶσαν ψῆφον.

*

Τὸ νέον γραφικὸν σύστημα τῶν 3 διδασκάλων ἐνυπάρχει ὅλον ἐν τῷ «Μεγάλῳ Θεωρητικῷ τῆς Μουσικῆς», τὸ ὁποῖον συνεγράφη μὲν ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου ἐξεδόθη ὅμως ἐν Τεργέστη τῇ 1832 ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει 10 χαρακτῆρας διὰ τὴν ποσότητα, ὧν 6 ἀνιόντες (Ἴσον, Ὀλίγον, Πεταστή, Κεντήματα, Κέντημα, Ὑψηλὴ) καὶ 4 κατιόντες (Ἀπόστροφος, Ἐλαφρόν, Ὑπορροή, Χαμηλὴ). Οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ἀπλῶς καὶ συνθέτως γραφόμενοι παριστῶσι πάσας τὰς θέσεις τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων μουσικῶν φθόγγων. Οἱ ἑπτὰ δὲ φθόγγοι τῆς μουσικῆς παριστάνονται διὰ τῶν ἑπτὰ πρώτων γραμμάτων τοῦ Ἀλφαβήτου ὡς ἑξῆς:

πΑ, Βου, Γα, Δι, κΕ, Ζω, νΗ.

Χρονικὰ σημεῖα μεταχειρίζεται τέσσαρα τάδε: τὸ ἀργόν, τὸ γοργόν, τὴν ἀπλήν καὶ τὸ κλάσμα. Σημεῖα δὲ τοῦ ποιοῦ, ἄχρονοι ὑποστάσεις ὀνομαζόμενα, τὰ ἑξῆς ἑπτὰ: Βαρεῖα, Ὁμαλόν, Ἀντικένωμα, Ψηφιστόν, Ἐτερον, Σταυρὸς καὶ Ἐνδύφωνον. Ὅτι δὲ Ἡχοι μετὰ τὰ διάφορα διαστήματα τῶν τριῶν τῆς μουσικῆς Γενῶν καὶ μετὰ τὰς διαφόρους τονικὰς βάσεις περιλαμβάνουσιν ἅπασαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ψαλμωδίαν. Ὄρισμένοι δὲ διατονικαὶ καὶ χρωματικαὶ μαρτυρίαι, ἐπέχουσαι τὸν τόπον τῶν κλειδῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, δίδουσι τὴν ὀνομασίαν εἰς τοὺς φθόγγους καὶ ὀρίζουσι καὶ τὰ γένη τῶν ἰσμάτων. Τὸ σύστημα τοῦτο, πενιχρότερον καὶ ἀτελέστερον ὢν τῆς βυζαντιανῆς παρασημαντικῆς καὶ τῆς ἀλφαβητικῆς τῶν ἀρχαίων, ἔχει μεγάλην ἀστάθειαν καὶ ἀοριστίαν εἰς τοὺς χαρακτῆρας, οἱ

οποιοι μετέρχονται οὕτω ὄλους τοὺς φθόγγους τῆς μουσικῆς. Τὸ **Ἰσον** π. χ. γίνεται καὶ **πα**, καὶ **βου** καὶ **γα**, **δι**, **κε**, **ζω**, **νη**. Τὰ αὐτὰ συμβαίνουνσι καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χαρακτήρας. « Ἄν ποτε, κατὰ περίστασιν, συνέπιπτε μικρά τις παραδρομή ἢ παραφωνία, γράφει ὁ μαθητὴς τῶν τριῶν ἐφευρετῶν Γεώργιος ὁ Λεσβίος, ἄλλος θεραπείας τρόπος δὲν ὑπῆρχεν, εἰ μὴ τὸ νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν ἐπαναλαμβάνοντες τὴν αὐτὴν πάλιν περίοδον καὶ ζητοῦντες νὰ εβρωμεν μαρτυρίαν διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ λύσωμεν τὴν ἀπορίαν ἡμῶν. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο συνέβαινε πολλάκις οὐχὶ μόνον εἰς μαθητὰς ἀδυνάτους, ἀλλὰ καὶ εἰς διδασκάλους, καὶ δὲν διστάζω νὰ εἶπω ὅτι συνέβαινε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἐφευρέτας τῆς νέας Μεθόδου. Ταῦτα δὲ πάντα προήρχοντο ἀπὸ τὸν ἀνίσχυρον, ἀπὸ τὸν ἀόριστον, ἀπὸ τὸν ἄστατον καὶ συγκεχυμένον διοργανισμόν τῆς τοιαύτης γραφῆς. » (Ἴδε « Θεωρητικὸν Λεσβίου συστήματος » τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1840 σελ. ια' καὶ ἐφεξῆς).

Οὕτω, ἀτελοῦς οὔσης τῆς νῦν ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς, οὐδόλως ἄπορον, ἂν καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ψαλμῳδία βαίνει λίαν βραδέως πρὸς τὴν τεχνικὴν αὐτῆς ἀποκατάστασιν. Εἰρήσθω δὲ πρὸς τούτους ὅτι ἡ νῦν ἐκκλησιαστικὴ γραφὴ εἶνε προσιτὴ μόνον εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ὀργανικὴν. Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἐν χρήσει νῦν ἐκκλησιαστικὴ παρασημαντικὴ ἐν ἀνταποκρίνεται εἰς ἀπάσας τὰς μουσικὰς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀνάγκας.

ΑΡΙΣΤΟΞΕΝΙΚΟΣ

Ο ΜΠΕΤΧΟΒΕΝ ΚΑΙ Η ΧΑΡΑ

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν σελ. 74).

Ἡ πλημμυροῦσα ἀπὸ στοργὴν καρδίαν του, διψασμένη ἀπὸ τὴν ἀνάγκην νὰ προσκολληθῆ εἰς ἓν ὄν, εὐρίσκει τροφήν, ἀφοσιωμένη εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του. Ἄλλ' ἢ πρὸς αὐτὸν τρυφερότητος του τῆ παρασκευάζει νέας πικρίας. Ἡ ἀχαριστία, ἡ ἀναξιοσύνη τοῦ ἀνεψιοῦ του καταξοχίζει τὰ σπλάγχνα του καὶ καταφέρει τὸν τελευταῖον κτύπον εἰς τὴν ἀναλάμπουσαν καὶ πάλιν ἐλπίδα του πρὸς τὴν ζωὴν. Μὲ τὴν καρδίαν αἰμάσσουσαν ἀπὸ τὴν νέαν αὐτὴν ἀπογοήτειαν, κατατρυχόμενος ἀπὸ τὰς σωματικὰς βασάνους, καταβδλημένος ἀπὸ τὸν διηνεκῆ

περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀποθνήσκει ἐπὶ τέλους ἐν ἡλικία 57 ἐτῶν, μόνος, ἔρημος, ἐν μέσῳ ξένων.

Καὶ ὁ ἄθρῳπος αὐτός, ὁ συντετριμμένος ἀπὸ τὴν δυστυχίαν, ὁ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς θριάμβους ποτιζόμενος, στεφανώνει τὸ ὄλον ἔργον του μὲ ἓνα θεσπέσιον Ἕμνον πρὸς τὴν Χαράν. Τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἐδοκίμασε, δημιουργεῖ αὐτὸς μόνος, ἀντλῶν στοιχεῖα ἀπὸ τὴν βαθεῖαν πρὸς τὸν οὐράνιον Δημιουργὸν πίστιν του καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν, τὴν ὁποίαν ἐπλασεν ἐκεῖνος. Ἡ φύσις, τὴν ὁποίαν ὑπερέμετρωσ ἠγάπησεν ἡ ἀπαλὴ καρδίαν τοῦ Μπετχόβεν, μόνη ἐκείνη τῷ ἔμεινε πιστὴ πάντοτε, μόνη ἐκείνη ὑπῆρξε μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἡ ἔμπιστος φίλη του, γλυκεῖα καὶ παρήγορος. Ἐκεῖ ἡ ψυχὴ του μετρησιοῦτο πρὸς τὸν Πλάστην, συμμετεῖχε τοῦ μεγαλείου του καὶ ἐπλαττεν ἐμπνευσμένη τὰ ὠραιώτερα τῶν ἔργων του. Ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, μόνος, ὑπὸ τὰ φυλλώματα, περικυκλωμένος ἀπὸ τὸν μυστηριώδη ψίθυρον τῶν δένδρων, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, μὲ τὸ βλέμμα ἀπαστρέπτον ὑπὸ ἐνδομύχου ὑπερφυσικῆς λάμψεως, προσηλωμένος εἰς τὸ ἄπειρον, διέβλεπε τὴν ὀπτασίαν μᾶς ζωῆς, μεστῆς ἐλπίδων χρυσῶν. Ἐκεῖ ἐπανέζη εἰς τὸ παρελθόν, ἀνεπέλοι τὰ παιδικὰ του ἔτη φωτιζόμενα ὑπὸ τῆς λατρευτῆς μορφῆς τῆς μητρὸς του· ἐλησιμόνει τὸ μεστὸν ἀπογοητεύσεων παρόν· ἐσκήρτα πλήρης πόθου πρὸς τὸ μέλλον, εὐελπὴς, χαρῳπός. Ἐκεῖ ἐσφυρηλάτισε τὸν Ἕμνον του πρὸς τὴν Χαράν καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀθάνατον μνημεῖον.

Ἡ ἰδέαν τοῦ νὰ ψάλῃ τὴν χαρὰν παρηκολούθει αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ βίου του, ἀλλ' ὁ Μπετχόβεν, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν θλίψεων, ἀνέβαλλε πάντοτε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς εἰς εὐθετότερον καιρὸν. Καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἐνάτην Συμφωνίαν ἀμφιταλαντεύετο μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς. Ὅταν ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισεν, ἦτο ὑπὸ τὸ κράτος θείας ἀληθῆς ἐμπνεύσεως. Δὲν εἶχε ποτὲ αἰσθανθῆ τὸ θάλαπος τῆς χαρᾶς, ὁ περιδαικρὸς ψάλτης αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐφαντάσθη καὶ τὴν ἐπλασε τὸσον μεγάλην.

Ὁ Ἕμνος οὗτος εἶνε ἡ κραυγὴ τῆς ψυχῆς του, εἶνε ἡ κραυγὴ ὄλης τῆς ἀνθρωπότητος, τεινούσης πρὸς τὴν Χαράν τὰς χεῖρας.

Ἡ Χαρά εἰς τὴν ἀχαλίνωτον φαντασίαν του προβάλλει ὡς θεότης περιβαλλομένη φωτοστέφανον ἀκτινοβόλον, τοῦ ὁποίου ἡ αἴγλη φωτίζει ὄλην τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Καὶ ὁ Ἕμνος αὐτός, μύχιος κραυγὴ τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τὸν Θεὸν δι' εὐερ-

γέτημα τοῦ ὁποίου δὲν ἀπῆλαυσε ποτέ, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἡ προσδοκία ἀνύψωσε πάντοτε τὸ ἠθικὸν του ἐν τῇ συμφορᾷ, ἀποτελεῖ ὑπάτην πάλιν κατὰ τῆς ἰδίας του μοίρας.

Τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς ἐμπνεύσεώς του ἐκπέμπει λαμπρὰν φλόγα, θερμαίνουσαν τὴν μαραμμένην ὑπαρξίν καὶ ἐν τῇ ἡ ψυχῇ του σφαδάζει ἐν τῇ ὀδύνῃ, ὁ νοῦς ἀναδεικνύει αὐτὸν νικητὴν κατὰ τῆς σκληρᾶς εἰμαρμένης, κατὰ τοῦ παραγνωρισαντος αὐτὴν κόσμου. Τὸ αὐλον δαιμόνιον τῆς τέχνης, μετὰ πάλιν ὑπεράνθρωπον ἐξέρχεται νικηφόρον κατὰ τῆς ὄλης. Καὶ ὁ Μπετχόβεν παρκαμένει ἀθάνατος.

ΚΟΡΙΝΝΑ Α. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ "Η ΑΡΜΕΝΙΣ",

ΤΟΥ

Ε. CHIZAT

Ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων γάλλος μουσουργός κ. Emile Chizat, ὃς τὰ πολλαπλὰ μουσικὰ ἔργα ἀποπνεύουσιν ἰδιάζουσαν γαλατικὴν καλλιαισθησίαν, μέλλον μετὰ τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης σφαγᾶς τῶν Ἀρμενίων νὰ μελοποιήσῃ πρωτότυπον ἄρμενικῆς ὑποθέσεως μελόδραμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « ἡ Ἀρμενίς », ἀπετάθη πρὸς ἡμᾶς ζητῶν πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς ἄρμενικῆς μουσικῆς καὶ περὶ τῶν ἄρμενικῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων μετὰ τινων ἡθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν. Ἐκ τῆς μετὰ τοῦ γάλλου μουσουργοῦ ἀλληλογραφίας ἡμῶν δημοσιεύομεν καὶ τὰς ἐπομένους περιεκτικὰς αἰ ὁποῖαι, διὰ τὸν γενικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, πεποίημεν, ὅτι θ' ἀνγκνωσθῶσι μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Φίλε συνάδελφε,

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου ἐπιστολήν σας, δι' ἧς κατώρθωσα νὰ λάβω ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν περὶ τῆς « Ἀρμενίδος » σας. Μὴ κωλυόμενος σπουδαίως ὑπὸ πραγματικῶν ἱστορικῶν γεγονότων, θὰ κατορθώσητε βεβαίως διὰ τῆς γονίμου φαντασίας σας πολλὰ πράγματα νὰ μεταπλάσσητε, παράγοντες οὕτω πρωτότυπον ἔργον ὑπὸ τῆ ποιητικῆν καὶ μουσικὴν ἀποψίν.....

Κατὰ τοὺς πρὸ Χριστοῦ ἰδίᾳ χρόνους διεκρίθησαν (οἱ Ἀρμένιοι) διὰ τὸν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἔρωτά των. Μάλιστα δὲ μετὰ τὴν κατάρτησιν τῆς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ διαδόσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τοσοῦτον ἐκ τούτου ἐπωφελήθησαν οὗτοι, ὥστε ὑπάρχουσι καὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι, δι' ὧν δῆλον γίνεται, ὅτι καὶ

Βασιλεῖς Ἀρμενίων, ἐποίουν δράματα ἑλληνιστὶ καὶ ἐμελοποιοῦν μίμῳμενοι τοῦ ἑλληνικοῦ μουσικοῦ ὄφους.....

Τὸ μελόδραμά σας, ἐκτὸς τοῦ ποιητικοῦ μέρους, δύναται καὶ εἰς τὸ μουσικὸν ν' ἀποβῆ λίαν πρωτότυπον, ὅταν περιλάβῃ καὶ πολλὰ περίεργα τεμάχια ἐκ τῆς ἄρμενικῆς μουσικῆς. Καὶ ἡ ἀνατολικὴ μουσικὴ, ὅταν περιβάλληται μὲ τὰ ἀδιαφιλονείκητα τῆς πολυφωνίας πλεονεκτήματα, δύναται ν' ἀποβῆ πολλοῦ λόγου ἀξία. Ἡ εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ τοσοῦτον ἔχει προοδεύσει, εἰς τοιαύτην ἔχει περιέλθει τελειότητα, ὥστε δὲν διστάζω νὰ εἶπω, ὅτι εἶνε δύσκολον πλέον, χωρὶς νὰ μιμηθῇ τις ἄλλους προγενεστέρους, νὰ γράψῃ ἀξίον τι λόγου ἔργον. Ἄν γεννηθῇ τις Wagner, Gounod ἢ Verdi δύναται ἀκόμη ν' ἀφήσῃ ἵχνη τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μουσικῆς διαβάσεώς του.

Ὅθεν ἀνάγκη οἱ ἐν τῇ Δύσει μουσικοὶ νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματα αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν, παρ' ἧς ἔλαβον τὸ πρῶτον τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ἡ Ἀνατολὴ ἔχει μέγαν ἀκατέργαστον μουσικὸν πλοῦτον. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ, ἔνεκα τῆς μεγάλης ὑπεροχῆς τῆς τέχνης αὐτῆς, δύναται μὲν ὡφελήθη ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου καὶ ἀνεκμεταλλεύτου τούτου μουσικοῦ πλοῦτου.

Διὸ ἐπικροτῶ, φίλε συνάδελφε, πολὺ τὸν σκοπὸν τοῦ ἔργου σας, διότι θεωρῶ τὴν ἰδέαν σας μίαν πολὺ καλὴν ἀρχὴν διὰ τὴν πρόσοδον τῆς μουσικῆς τέχνης. Ἐγὼ ἀτομικῶς εὐχαρίστως καὶ προθύμως θὰ προσφέρω τὴν συνδρομήν μου· ἐπὶ τοῦ παρόντος σας στέλλω μόνον 3 ἄρμενικὰς μελωδίας ἄνευ ἁρμονικῆς συνοδείας. Ἕμεῖς συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν σας δίδετε εἰς αὐτὰς καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἁρμονικὴν περιβολήν. Θὰ προσπαθῶ νὰ σχετισθῶ μετὰ Ἀρμενίων ἐνταῦθα διὰ νὰ σας ἀποστείλω καὶ ἄλλας μελωδίας.....

Ὅσον δὲ διὰ τὴν Συλλογὴν μου τῶν « Ἑλληνικῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων » σας εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν πρὸς τοὺς κ. κ. ἐκδότας σας εὐμενῆ σύστασιν. Ἄν λάβω ὀριστικὴν πνα ἀπόφασιν θὰ ἐνοχλήσω πάλιν ὑμᾶς τε καὶ τοὺς κυρίους ἐκδότας σας, οἱ ὁποῖοι ἔσχον τὴν εὐγενῆ καλωσύνην καὶ τὴν προθυμίαν διὰ νὰ παράσχωσι πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῆς Συλλογῆς μου!.

1) Νομίζω ὅτι τὰ ἐθνικὰ δημοτικὰ ᾠσματα ἂν ἐξεδίδοντο καὶ θαπάρῃ ἑλληνικῇ θὰ προσέδιδον πλείονα ἐθνικὴν τιμὴν δὲν ἀπεδέχθη ἀμέσως τὴν γενομένην πρὸς με εὐγενῆ πρό-

Μ' ἐρωτᾶτε τί φρονῶ διὰ τὸν Ὑμνον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὑπὸ μουσικῆν ἐποψίν δὲν εἶνε βεβαίως ἐξοχόν τι ἀριστοῦργημα, διότι τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐμελοποιήθη (278 π. Χ.) ἦτο ἔτος καταπτώσεως καὶ παρκαμψῆς διὰ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν τέχνην. Ἡ λαμπρὰ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους εἶχε παρέλθει. Ἄν ὅμως διεσώζοντο τὰ μέρη καὶ τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς τοῦ Ὑμνου, πέποιθα ὅτι ἄλλως θὰ ἐσκεπτόμεθα, ἔνεκα τῆς διαφόρου μουσικῆς ἐντυπώσεως.

Μετὰ βαθείας ὑπολήψεως καὶ τιμῆς
Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ἡ «Αἶδ» τοῦ Βέρδη ὑπὸ τὰς Πυραμίδας. — Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα ἐν Βουλγαρίᾳ. — Ἡ «Ρώμη» τοῦ Μασσενὲ καὶ ὁ Ἑλλήν ποιητὴς Παρώδης. — Ἡ «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλέους ἐν Παρισίοις καὶ ὁ Δούγκαν. — Τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δράματα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὁ Ettore Romagnoli. — Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα καὶ οἱ Ρωμῶνοι.

Ἀγγλία. — Ἐξακολουθεῖ διδασκόμενος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ μεγίστου τῶν θεάτρων τοῦ Λονδίνου «Κόβεντ Γκάουδεν» ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν μετάφρασιν ἐνός τῶν ἀρίστων Ἀγγλῶν ἑλληνιστῶν, τοῦ κ. Gilbert Murray. Οἱ ὑποκριταὶ παρουσιάζονται ἐνδεδυμένοι οὐχὶ κατὰ τὸν συρμὸν τῶν κλασσικῶν χρόνων, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐνδύματα καὶ κοσμήματα ἀρχαιοτερας ἐποχῆς, τοῦδε δὲ διότι ὁ θιασάρχης τοῦ διδάσκοντος τὴν ἐν λόγῳ τραγωδίαν θιάσου διατείνεται, ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς χρόνους προγενεστέρους τῶν κλασσικῶν. Ἐνεκα τοῦτου προεκλήθη μεγάλη συζητησις εἰς τοὺς φιλολογικὸς κύκλους τῆς Ἀγγλίας, ὧν ἀπηχήσεις ἐνεφάνησαν καὶ εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον.

Πολλοὶ Παρισιοὶ ἀρχαίόφιλοι καὶ ἐρασταὶ τῆς καλλιτεχνίας μετέβησαν εἰς τὸ Λονδὶνον καὶ ἤκουσαν τὴν τραγωδίαν. Αἱ Γαλλικαὶ ὅμως ἐφημερίδες ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Μοινὲ Σουλλὺ κατέχει πάντοτε τὸ ρεκόρ τῆς ἐπιτυχίας εἰς τὸν Οἰδίποδα.

Αἴγυπτος. — Ἡ «Αἶδα» τοῦ Βέρδη, ἡ ὁποία ἔχει, ὡς γνωστὸν, ὑπόθεσιν καὶ μελωδίαν ἀκραίφωδως αἰγυπτιακάς, παρεστάθη ὑπὸ ἐιδικῆς ἐταιρείας ὑπὸ τὰς Πυραμίδας καὶ ἐπέτυχε περισσότερον, ἢ ὅσον προσεδόκατο. Τὸ προχρῆως κατασκευασθὲν ἐκεῖ θέατρον ἦτο πλήρως καλοῦ καὶ

τασιν τῶν γάλλων ἐκδοτῶν. Εὐτυχῶς δὲ ἀμέσως μετὰ ἐν ἔτος ἡ ἐπιθυμία μου ἐξεπληρώθη διὰ τῆς γενναίας χορηγίας τοῦ ἀειμνήστου Γρηγορίου Μπραζλί, οὗ ὅμως ὁ θάνατος ἀπεστέρησεν ἡμῶς τῆς ἐκδόσεως καὶ τοῦ Β' Τόμου τῆς Συλλογῆς, περιλαμβανούσης εἰσέτι ἄνω τῶν 250 νέων δημοτικῶν ᾠσμάτων. Θὰ εὐρεθῆ ἄρα γὰρ νέος τις ἑλλήν Μαικήνης διὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν θεατρικῶν καὶ πρωτοτύπων μουσικῶν προδόντων τοῦ ἡμετέρου ἑλληνικοῦ λαοῦ;

(Σημειώσις νεωτέρα).

ἐκλεκτοῦ κόσμου καὶ κατὰ τὰς δύο διδασκαλίας. Ὑπελογίζετο δ' ὅτι ὁ μεταβὰς εἰς τὰς Πυραμίδας κόσμος ὑπερέβη κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὰς ὀκτὼ χιλιάδας. Ἐνεκα δὲ τῶν αὐστηρῶν προφυλακτικῶν μέτρων, ἅτινα ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις, οὐδὲν τὸ λυπηρὸν καὶ δυσάρεστον συνέβη. Ἡ ἐταιρεία θὰ ἐπαναλάβῃ, ὡς λέγεται, τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀίδας.

Βουλγαρία. — Ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Παπαϊωάννου Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα, ἀπαρτιζομένη ἐκ 30 προσώπων, ἤρξατο τῶν παραστάσεων τῆς εἰς τὸ αὐτόθι μέγα θέατρον τῆς Σλαβικῆς Συμβασιώσεως.

Ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες συνιστῶσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτεύουσας, ὅπως παράσχῃσι πᾶσαν δυνατὴν ὑποστήριξιν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ὀπερέτταν, καθότι εἶνε ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα, ἣτις ἐπισκέπτεται τὴν Σόφριαν καὶ διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν φιλικῶν μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν σχέσεων.

Γαλλία. — Τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Μασσενὲ «Ρώμη» παρεστάθη πρὸ ἡμερῶν μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας εἰς τὸ Μοντεκάρλο. Ἄλλ' ἐνδιαφέρει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου ἔλαβεν ὁ διάσημος Γάλλος μουσουργὸς ἐκ μιᾶς τραγωδίας τοῦ Κρητὸς τὴν καταγωγὴν, Ἀλεξάνδρου Παρώδη, ὅστις ἔμεινε σχεδὸν ἀγνωστὸς παρ' ἡμῖν.

Ἡ τραγωδία τοῦ Παρώδη ἐγράφη γαλλιστί, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἠττηθεῖσα Ρώμη». Ὁ συγγραφεὺς ἐχειρίζετο τόσον θαυμασίως τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ὥστε, ὅταν τὸ ἔργον του ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ παρισινὸν θέατρον τῆς «Γαλλικῆς Κωμωδίας», ἡ κριτικὴ ἐνόμισεν ὅτι ἐπέστρεψαν διὰ τὸ γαλλικὸν θέατρον οἱ εὐκλεεῖς τοῦ Κορηθίου καὶ τοῦ Ρακίνα χρόνοι.

Ἡ παράστασις τῆς «Ἠλέκτρας» τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τοῦ θιάσου Δούγκαν εἶχε δοθῆ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ δημοτικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων Chetelet. Ἡ διδασκαλία τῆς τραγωδίας ἐγένετο ἐν τῇ *πρωτοτύπῳ γλώσσει*, παρισταντο δὲ ὑπερτρισχίλιοι θεαταὶ ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας. Ἡ Ακαδημία τῶν ἀθανάτων, ἡ σοβρὰ καὶ ἐπίσημος Γαλλικὴ Κωμωδία, αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι, ἡ δημοσιογραφία ὅλα ἐπαξίως ἀντεπροσωπεύοντο. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης πράξεως ὁ κ. Ραϊμόνδος Δούγκαν, συνοδευόμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ χοροῦ καὶ ὀρχήστρας, ψαλλόντων κατάλληλα ἑλληνικὰ δημοτικὰ ᾠσματα, διηρμήνευσε μετ' θαυμαστῆν ἀκρίβειαν τὴν δραματικὴν ἐξελίξιν μετ' ἰνρίσεις καὶ στάσεις, ἄς ἐπὶ ἔτη ἐσπούδασεν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἑλληνικοῖς ἀγγείοις καὶ ἀγάλμασιν.

Ὅταν δὲ μετὰ τὴν παράστασιν ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτημάτων καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ κοινοῦ ἐπιτροπῆ ἐξ ἐγκρίτων ἑλλήνων τῆς ἑλλήν. παροικίας προσέφερε ὠραιότατην ἑλληνικὴν σημαίαν τῷ κ. Δούγκαν, οὗτος γαλλιστί ἠὲ χαρίστησε διὰ τῶν ἐξῆς: «Κύριοι! Ἡ σημαία αὕτη δὲν ἀντιπροσωπεύει μόνον ἐν ἔθνος, εἶνε ἡ σημαία μιᾶς ιδέας, Μεγάλης Ἰδέας τοῦ Ἑλληνισμοῦ! Σύμβολον τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ!»

Ἰταλία. — Ἐν τῇ πατριδί τῆς μουσικῆς καὶ τῶν ὀραίων τεχνῶν σοβαρὰ καταβάλλεται φροντίς ὑπὲρ τῆς

ἀναβιώσεως καὶ τῆς ἐγκλιματίσεως τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν δραμάτων. Ἐγκριτος Ἰταλικὴ ἐφημερίς γράφει τὰ ἐξῆς: «Κατὰ τὰς ἐορτάς, αἵτινες ἐτελέσθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας, εἶχε ληφθῆ ἀρχικῶς ἀπόφασις νὰ δοθῶσι καὶ παραστάσεις κλασσικῶν ἑλληνικῶν ἔργων.

Ἀνετέθη πρὸς τὸν σκοτὸν τοῦτον εἰς τὸν Ἐκτορα Ρομανιόλι ἡ μετάφρασις τῶν «Βακχῶν» καὶ τοῦ «Κύκλωπος», δύο γνωστῶν ὑπερόχων τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου. Δυστυχῶς κατὰ τὰς ἐορτάς τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Τουρίνου δὲν κατορθώθη νὰ δοθῶσιν ἀπὸ σκηνῆς τὰ ἑλληνικὰ ἀριστουργήματα καὶ αἱ παραστάσεις περιορίσθησαν εἰς τὰ τετριμμένα ἔργα τῆς νεωτέρας σχολῆς.

Ἦδη ὁ μεταφραστὴς τῶν ἑλληνικῶν τραγωδιῶν Ρομανιόλι καὶ ὁ διεκεκριμένος ἠθοποιὸς Γουσταῦος Σαλβίνι, συνεταυρισθέντες ἀπεφάσισαν νὰ προβῶσιν εἰς τὸν καταρτισμὸν θιάσου διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ θεάτρον.

Θὰ ἀποτελεσθῆ τὸ δραματολόγιον τοῦ θιάσου ἀπὸ μίαν τραγωδίαν τοῦ Αἰσχύλου, μίαν τοῦ Σοφοκλέους, δύο τοῦ Εὐριπίδου καὶ μίαν κωμωδίαν τοῦ Ἀριστοφάνους, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς τραγωδίας «Ἐπτά ἐπὶ Θήβας», «Ἠλέκτρα», «Βάκχας», «Κύκλωπα» καὶ τὴν κωμωδίαν «Νεφέλας».

Αἱ παραστάσεις θ' ἀρχίσωσι μετ' ἅς «Βάκχας», τῶν ὁποίων ἡ πρώτη θὰ δοθῆ εἰς τὸ ὑπαίθριον ρωμαϊκὸν θέατρον τοῦ Φιεζόλε, τὸ σωζόμενον σχεδὸν ἀκέραιον.

Εἰς τὸ ἴδιον θέατρον καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ὁ Γουσταῦος Σαλβίνι ἐσημείωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος θριαμβευτικὴν ἐπιτυχίαν μετ' ὃν «Οἰδίποδα τύραννον», τὸν ὁποῖον μετέφρασαν ἐπίσης ὁ Ρομανιόλι.

Αἱ «Βάκχαι» διεσκευάσθησαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ προσαρμόζωνται μετ' ὃς σημερινὸν θεατρικὸν περιβάλλον, διετηρήθησαν ὅμως τὰ ρυθμικὰ μέτρα τῶν χορικῶν ᾠσμάτων.

Οἱ δύο Ἰταλοὶ καλλιτέχναι ἔχουσι σκοπὸν νὰ δώσωσιν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Φιεζόλε καὶ νυκτερινὴν παράστασιν τῶν «Βακχῶν» μετὰ φωτεινῶν προβολῶν.

Ἡ σκηνοθεσία ἐκάστου ἔργου καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἐνδυμασίαι θὰ ληφθῶσιν ἐκ τῶν ἀναπαραστάσεων, αἵτινες ἀπεικονίζονται ἐπὶ τῶν ἀγαλμάτων, τῶν περιωθέντων μέρους ἡμῶν.

Σημειώτεον δ' ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐκτός τοῦ «Οἰδίποδος Τυράννου», ἐδόθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἄλλου κλασσικοῦ ἔργου παράστασις, «τῶν Νεφελῶν» τοῦ Ἀριστοφάνους, αἱ ὁποῖαι παρεστάθησαν εἰς τὴν Πάδουαν ἀπὸ φοιτητῶν καὶ φοιτητριάς.»

Αἱ εὐγενεῖς αὗται προσπάθειαι πεποιθήμεν ὅτι θὰ στεφθῶσιν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, διότι ὁ σχὼν τὴν πρωτοβουλίαν κ. Ettore Romagnoli, καθηγῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ γεραρῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παδόβας, εἶνε πρώτης δυνάμεως φιλολογικὸς καὶ μουσικὸς παράγων. Διὰ τὰς μουσικοφιλολογικὰς αὐτοῦ προσπαθείας παρακολουθεῖ καὶ πᾶσαν σχετικὴν ἑλληνικὴν ἐργασίαν μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος. Διὰ τὴν Συλλογὴν τῶν 260 ἑλλήν. δημοτικῶν ᾠσμάτων τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ εἶχε γράψαι πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ «Τριμποῦνα» τῆς Ρώμης μακρὰν κριτικὴν μετὰ πολλῆς ὄντως νοημοσύνης καὶ ὀξυδερχείας. Διὰ μικρὰν τινα ἐσφαλμένην αὐτοῦ ἀντίληψιν ἀναπητήσεν ὡς ἀληθῆς ἐπιστήμων διὰ τῆς ἐπομένης αὐτοῦ ἐπιστολῆς, ἣν ἐν μεταφράσει παραθέτομεν ἐνταῦθα:

Διάσημε καὶ ἀγαπητὴ φίλε κ. Παχτικέ,

«Μυρῆς εὐχαριστίας δι' ὅλας τὰς κλωσώνας. Αὐτὰ ἀναγεύωσιν ἐν ἐμοὶ τὴν τύψιν τοῦ ὅτι δὲν ἤδυνήθη ἐν τῷ ἄρθρῳ τῆς «Tribuna» νὰ θέσω εἰς τὴν ἀκριθεῖ αὐτῆς θέσιν ὅλην τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου ὑμῶν. Ἐλπίζω νὰ ἐπαγορθῶσω τοῦτο, καταγινόμενος καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ εἰς περιοδικόν τι, εἰς τὸ ὅποιον θὰ δυνήθω νὰ γράψω διὰ μακρῶν εισθῶν εἰς λεπτομερεστέρως μερικότητα. Ὀφείλω πρὸς τοῦτους νὰ σᾶς εἶπω, καὶ θὰ τὸ εἶπω εἰς τὸ νέον μου ἄρθρον, ὅτι ὅσον ἀναγινώσκω τὰ ὑφ' ὑμῶν δημοσιευθέντα ἄσματα, μὲ ἀρέσκουσι πάντοτε περισσώτερον. Πότε θὰ ἐκδοθῆ ὁ Β' τόμος; Τὸν περιμένω ἀνυπομένως.

Θὰ σᾶς εἶμαι εὐγνώμων, ἂν κάποτε μοὶ στείλητε σημειώσεις τινὰς περὶ τῶν μελετῶν σας, αἱ ἔπειτα μοὶ φαίνονται προωρισμέναι νὰ δώσωσιν ὄψιν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος.

Δεχθῆτε τοὺς ἀσπασμοὺς τοῦ θαυμαστοῦ καὶ φίλου σας.
Ettore Romagnoli.»

Ρουμανία. — Πλέον ἢ πανηγυρικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῷ Βασιλικῷ θεάτρῳ τῆς Βουραίας ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀπερέττας τοῦ κ. Παπαϊωάννου δοθεῖσα ὑπὲρ τῆς ὀξυφώνου δεσποινίδος Μελπομένης Κολυβά τιμητικὴ ἑσπερίς. Ἡ συμπαθὴς καλλιτέχνις ἀπεθεώθη κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὑπὸ τοῦ καταπλημμυρημένου ἀσφρικτικῶς τὸ θέατρον ἐπιλέκτου κόσμου Ἑλλήνων καὶ ξένων, τὴν δὲ ἐπομένην ὁ ἐγγχώριος Τύπος ἀφιέρωσεν ὀλόκληρα δι' αὐτὴν ἄρθρα

Μετὰ τὸ ᾄσμα ἰδίως «Ἐγέρασα, μωρὲς παιδιὰ» ἔρραναν τὴν συμπαθῆ δῶξυφονον ἐκ τῶν πλησίον θεωρείων με βροχὴν φυσικῶν ἀνθῶν, εἴκοσι δὲ λευκαὶ περιστραῖ ριφθεῖσαι συνεπλήρωσαν τὸ ἐν τῇ σκηνῇ ὑπέροχον θέαμα.

Τέλος ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Δεσπετάρεας» ἐξύμνησε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἠρώαν, προσενεγκὼν δὲ τῇ καλλιτεχνίῳ περικαλλῆ ἀνθυδὲσμη, ἀνέγνωσε Ρουμανιστὶ ποίημα τυπωμένον ἐπὶ μεταξωτοῦ ὑφάσματος.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΕΓΧΩΡΙΑ. — Ἡ πεντηκονταετής τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου». — Δωρὴ ὑπὲρ τῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς. — Ἡ συναυλία τῆς δ. Ἀλεξάνδρου Πανοπούλου. — Αἱ συναυλίαι τοῦ Συλλόγου «Ἐρμού». — Ἡ ἐπέτειος τοῦ Συλλόγου «Ἀρίων». — Ἡ συναυλία τῶν δεσποινίδων Χέλμη. — Ἡ ἑλληνικὴ Ὀπερέττα ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ. — Ἡ λειτουργία τῆς μουσικῆς Σχολῆς Σμύρνης. — Ἡ ἐπέτειος τοῦ «Συνδέσμου τῶν ἱερραφάτων» Σμύρνης. — Μία μητροπολιτικὴ ἐγκύκλιος περὶ τῆς μουσικῆς. — Τὸ ἑλληνικὸν μελόδραμα ἐν Σμύρῃ. — Ἡ ἑλληνικὴ Ὀπερέττα ἐν Μυτιλήνῃ. — Ὁ Μουσικὸς Ὀμιλὸς «Λύρα» Μοναστηρίου.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ. — Ἡ ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Ἀθηνῶν διάλεξις τοῦ κ. Ψάχου. — Ἡ συναυλία τοῦ Ὁδεῖου Λόττεν. — Ἡ «περὶ γυναικείου τύπου παρὰ Σοφοκλεῖ» διάλεξις. — Ὁ Σύλλογος ἡ «Τέχνη» καὶ ἡ σχολὴ τῶν ἐθνικῶν ᾠσμάτων καὶ χορῶν. — Τὸ Ὁδεῖον τοῦ Βόλου. — Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναυλία τῆς καλλιτέχνιδος Ὀλγας Παπαδιαμαντοπούλου. — Ὁ Σαῖν Σαῖν ἐν Αἰγύπτῳ. — Μουσικὴ ἑσπερίς ἐν Λευκωσίᾳ. — Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν τῷ Παγκρητίῳ Γυμνασίῳ. — Μουσικοφιλολογικὴ ἑσπερίς ἐν Λεμεσῷ. — Ἡ Ἀθηναϊκὴ μανδολινατὰ εἰς Ἀμερικήν.

ΕΓΧΩΡΙΑ

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ

Τὴν 4 τοῦ μηνὸς Μαρτίου ὁ παρ' ἡμῖν «Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος» ἐώρτασε πανηγυρικῶς τὴν πεντηκονταετηρίδα αὐτοῦ. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ αἰθουσα ἦτο ἀσφυκτικῶς πλήρης ἀπὸ τὸ ἄνθος τῆς παρ' ἡμῖν ὁμογενοῦς καὶ διεθνοῦς κοινωρίας. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' μεθ' ὧν τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἐκόσμησαν ἰδιαζόντως τὴν πρωτοφανῆ ταύτην διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴν ἑορτὴν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Αἱ ἀντιπροσωπεύει δὲ τῶν ξένων Πανεπιστημίων καὶ Ἀκαδημιῶν ὡς καὶ αἱ ἀποσταλείσαι ἐπιστημονικαὶ τῶν κορυφαίων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης πραγματεῖαι καὶ μελετὰ ἐξῆραν ἐτι μᾶλλον τὴν θέσιν τοῦ μόνου φωτοδότου Σωματείου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Ἀλλ' ἡ ἀντιπροσωπεύει τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐνεποίησαν ἰδιαίτερον ὅλως αἰσθησίν, ἦν ἐτι μᾶλλον ἐξῆρην ἡ σεμνὴ ἅμα δὲ καὶ νευρώδης προσολαλίᾳ τοῦ ἀπεσταλμένου αὐτοῦ καθηγητοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, τοῦ σοφοῦ τούτου καὶ τετιμημένου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης σκαπανέως, ὑπὲρ οὗ καὶ ἡ διεθνῆς φιλολογία δικαίως ἐναβρύνεται.

Ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐπιζώντος ἰδρυτοῦ τοῦ καὶ νῦν Σεβαστοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου Ἐξοχ. Ἀλ. Ζωηροῦ Πασᾶ μέχρι δακρύων συνεκίνησε τὸ ἀκροατήριον, διότι ἐκ τῶν ἐν πενιχρᾷ τινα αἰθούσῃ τοῦ Παρμάκ Καποῦ συσκέψων τῶν «ἑπτὰ» μουσοφίλων νεανίσκων ἀνέθαλε τὸ μέγα καὶ εὐκαρπὸν δένδρον τῆς ἐν Ἀνατολῇ φιλολογικῆς δράσεως. Ἡ καλλιπὴς δὲ καὶ συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸν πεντηκονταετηρίδιον τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ ὀρηροῦ καθηγητοῦ κ. Χρ. Πανταζίδου γενομένη, ὡς καὶ ὁ πλήρης ποιητικῆς ἐξάρσεως καὶ συμβολισμοῦ Πανηγυρικὸς τοῦ καθηγητοῦ κ. Μ. Αὐθεντοπούλου, ὁ ἐκ τοῦ μεγαλοπράγμονος τοῦ «Δεσμώτου Προμηθέως» μύθου ὀρηθεῖς, ὑπῆρξαν ἀντάξια κατὰ πάντα τῆς τε ἑορτῆς ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ γεμινοῦ Συλλόγου.

Ἀλλ' ἡ πεντηκονταετής δρασίς τοῦ «Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγου» δὲν ἀποβλέπει μόνον τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ τὴν Μουσικὴν. Ἡ θεία τέχνη, ἀχώριστος οὕσα τῆς Φιλολογίας, ἡ, κάλλιον εἰπεῖν, ἀναπόσπαστον αὐτῆς μέρος ἀποτελοῦσα, ἐφιλοξενήθη ποικιλοτρόπως παρ' αὐτοῦ. Αἱ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ ἰδίως Ἀγῶνι ἐπιβραβεύσεις καὶ δημοσιεύσεις τῶν ἐθνικῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων, τῶν ζώντων τούτων τῆς προγονικῆς σοφίας καὶ τέχνης μνημείων, καὶ τῶν λαϊκῶν αὐτῶν μελωδιῶν, αἱ διάφοροι μουσικοφιλολογικαὶ αὐτοῦ προσπάθειαι, προκαλοῦσι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν εἰς μουσικολογικὰς μελέτας ἀσχολουμένων. Ἐκ τῶν διαφόρων δὲ ὑπ' αὐτοῦ στεγασθέντων κοινωφελῶν τῆς Πόλεως μας Σωματείων καὶ ὁ παρ' ἡμῖν γνωστὸς «Ὀμιλος τῶν Ἐρασιμῶλων» ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, κατὰ τοὺς ἀσθηροῦς ἰδίως τῆς χαμητικῆς ἀπολυταρχίας χρόνους, πάνυ προθύμως ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τὰς στοργικὰς αὐτοῦ στέγας.

Εἶνε δὲ πολὺ λυπηρὸν, ὅτι ἡ εἰδικὴ διοργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἐστέρησε τὴν μεγάλην ταύτην ἑορτὴν καὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς μάγου τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνης. Δὲν ἔπρεπε κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν ἐν τῇ καταμέσῳ τοῦ Συλλόγου αἰθούσῃ ν' ἀντηχῶσι καὶ οἱ μεγαλοπρεπεῖς τῆς μουσικῆς φθόγγου πρὸς πλείονα τῆς ἑορτῆς ἔξαρσιν; Δὲν ἔπρεπε κατ' αὐτὴν νὰ ψαλῆ μεγαλοπρεπῆς τις λ.χ. πινδαρικὴ ᾠδή, ἢ νὰ παρασταθῇ καὶ ἀρχαία τις ἑλληνικὴ τραγωδία;

Τοιαύτη πανελληνίως πανήγυρις ἄνευ μουσικῆς ᾠδῆς πρὸς ποίας φιλολογικὰς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους παραδόσεις συμβιβάζεται; Διατί ἡ ἀξιότιμος διοργανωτικὴ ἐπιτροπὴ δὲν προσέβλεψε καὶ εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς «Ἀποθέσεως τοῦ Ὀμήρου» εἰκόνα, ἐν ἣ ἡ μάγος Μουσικὴ διὰ τῆς ἐπταχόρδου λύρας μέλει τὸν θεῖον ποιητὴν; Ἀλλ' ἡ ἄνωθεν τῆς εἰκόνης ἐπιγραφή ἧς παρηγορήσῃ τοὺς ἀδελφούς ἡμᾶς διὰ τὸ μέλλον: *Θαρσῖν χρὴ τάχ' αὖριον ἔσσει ἄμεινον.*

Ὑπὲρ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς» Φαναρίου ἡ Ἰ. Μονὴ Βατοπεδίου προσέφερε 10 λίρας.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς «Γαλλικῆς Ἐνώσεως» ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν προστασίαν τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰ. Ἀλεξανδροπούλου θὰ δοθῇ συναυλία τῆς ὁμογενοῦς κλειδοκυμβαλιστρίας δος Ἀλεξάνδρας Πανοπούλου.

Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου «Ἐρμού» ὑπὸ τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ δοθεῖσαν πρώτην συναυλίαν ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῖν μουσικόφιλος λόγιος κ. Β. Ἀριστόβουλος ἐποίησατο ὠραίαν εἰσήγησιν περὶ τοῦ μουσουργοῦ Μπετχόβεν ζωγραφίας ζωηρῶς τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ μουσουργοῦ. Ἡ εἰσήγησις ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐφημερίδι «Προοδῶ» Ὁ «Ἐρμῆς» ὑπὲρ τοῦ Ὁδείου αὐτοῦ ἔδωσε καὶ β' συναυλίαν, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ κ. Χέγκυ (κλειδοκύμβαλον) καὶ τοῦ κ. Μ. Λάγου (τετράχορδον) ἐξετελέσθησαν ἐκλεκτὰ τεμάχια ἐκ τῶν μουσουργῶν τῆς Δύσεως, ὑπὸ δὲ τοῦ κ. Ε. Κανελλοπούλου, Γραμματέως τῆς Β. Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, ἀνεγνώσθη γλαφυρὰ εἰσήγησις περὶ Choriῶν, ἃν καὶ παρ' ἑλληνοῦ διπλωμάτου εὐχαρίστως θὰ ἠκούετο εἰσήγησις καὶ περὶ ἑλληνότινος μουσουργοῦ. Ἐν γένει δ' ὁμως αἱ μουσικολογικαὶ αὐταὶ συναυλίαι τιμῶσι τὸ συμπάθος Σωματείου.

Ὁ ἐν «Σιρκετζῆ» γνωστὸς μουσικογυμναστικὸς Σύλλογος «*Αἰλίαν*» ἐτέλεσε πανηγυρικῶς τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν. Ἡ ἱεροτελεστία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ προεξάρχοντος τῆς τελετῆς Πανερωσιάτου Μητροπολίτου Μελενίκου, μεθ' ὃ ἡ Μανδολινάτα Φαναρίου ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κ. Στάγκαλι ἀνέκρουσε μουσικὰ ἐκλεκτὰ τεμάχια, ζωηρῶς χειροκροτηθέντα. Τὴν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων ἀνεγνωσαν ὁ ῥέκτης τοῦ Συλλόγου γραμματεὺς κ. Γ. Κεσιμίδης, τὸν δὲ πανηγυρικὸν ὁ ἡμέτερος διευθυντὴς κ. Παχτικός, ὁμιλήσας διὰ μακρῶν «Περὶ τοῦ μελοδράματος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα», ἀναλύσας συγχρόνως καὶ τὸν «Φιλοκτήτην», τοῦ Σοφοκλέους. Ὁ δὲ κ. Ε. Κανδύλης ἀπήγγειλε δύο ὠραία ποιήματα χειροκροτηθέντα, μεθ' ὃ ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Δ. Καλλιωντζῆς, εὐχαριστήσας τοὺς πάντας, ὑπὸ τοὺς θελκτικὸς τῆς μουσικῆς ἡχους ἔδωσε πέραις εἰς τὴν ὄντως ὠραίαν ἑορτὴν.

Ἡ ἑλληνικὴ Ὀπερέττα τοῦ κ. Παπαϊωάννου ἀρχεται τῶν παραστάσεων αὐτῆς τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐν τῷ θεάτρῳ «Βαριετέ».

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Εὐχαρίστως ἀναγγέλλομεν ὅτι ἤρξατο λειτουργοῦσα ἡ Μουσικὴ Σχολὴ Σμύρνης. Πρέπει αὕτη παντοιοτρόπως νὰ υποστηριχθῇ χάριν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει. * Καθὰ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σμύρνης ὁ αὐτόθι λειτου-

γῶν «Σύνδεσμος τῶν Ἱεροσαλτῶν» ἐτέλεσε (11 τρέχ. μ.) τὴν ἀναβληθεῖσαν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν. Τῆς τελετῆς προϊστάτο ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Χρυσόστομος μετὰ τῶν Θεοφιλ. Ἐπισκόπων Τράλλεων, τοῦ καὶ Προέδρου τοῦ σωματείου καὶ τοῦ τῶν Μοσχονησίων. Τὸ Δ. Συμβούλιον, συνιστάμενον ἐκ τῶν κ. κ. Ν. Παπαδοπούλου, Κ. Μεταξᾶ, Κ. Μισιρλή, Κ. Παπαπέτρου, Ι. Βασιλειάδου, Κ. Βέργου καὶ Ι. Ἀγαθαγγέλου, εἶχε λάβει τὰ προσήκοντα μέτρα διὰ τὸν ὅσον ἔνεστι μεγαλοπρεπέστερον ἑορτασμόν. Καὶ ὄντως τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ δημοτικὰ ἔσματα, τὰ ψαλθέντα ὑπὸ καλῶς καταρτισμένου χοροῦ, ὑπερήρσαν, ὑπὸ δὲ τοῦ κ. Κ. Βέργου ἐγένετο καὶ διάλεξις περὶ *δοχρήσεως*.

Ἡ «Μουσικὴ» εἰς τοὺς εὐγενεῖς τῆς θείας τοῦ Δαμασκηνοῦ τέχνης ἐργάτας εὐχεται εὐδωκίαν καὶ προκοπὴν ἐν πνεύματι εὐκριντοῦς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ὁμοιοῖας.

* Ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Χρυσόστομος δι' ἐγκυκλίου ἐφιστᾷ ζωηρῶς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ καινοφανῶν τιμῶν ἐθίμων καὶ ἀτόπων συνηθειῶν, αἵτινες τείνουσι νὰ κατισχύσωσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οἷαι εἶνε ἡ συμμετοχὴ γυναικῶν καὶ κορασιῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις τῶν σεπτῶν τοῦ Κυρίου Παθῶν καὶ πρὸ παντός τοῦ Ἐπιταφίου Ὁρήνου καὶ ἡ ξένη καὶ ὅλως παρεισακτος συνήθεια νὰ συνοδεύῃ τὸν Ἐπιτάφιον κατὰ τὴν ἐκ τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἔξοδον ἐνόργανος μουσικῆ ἀνακρούουσα πένθιμα ἐμβατήρια. Ἐπιτραπήτω ἡμῖν εὐλαβῶς νὰ παρατηρήσωμεν τῷ μουσογραφῆι Μητροπολίτῃ Σμύρνης, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῶν μαθητριῶν διὰ νὰ ψάλλωσι τὸν Ἐπιτάφιον Ὁρήνον ἐπιδέχεται κάπως συζήτησιν, ἃν καὶ ἀγνοοῦμεν ὅποια παρεκβάσεις γίνονται ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Σμύρνης. Ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ἄλλοι ἱεράρχαι δὲν εἶχον συστήσει καὶ τὸν χορὸν τῶν παρθένων; * Ἦρξατο τῶν παραστάσεων τοῦ τοῦ Ἑλληνικῶν Μελοδράμα ἐν τῷ θεάτρῳ Σμύρνης μετ' ὃ γλυκύτατον ἔργον τοῦ Βέρδη τὸν «Ριγολέττον».

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα θὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Μυτιλήνην, δίδουσα αὐτόθι ἰκανὰς παραστάσεις. Οἱ συμπατριῶται τῆς Σαπφούς ἀπὸ τοῦδε ἤρξαντο ἐνοικιάζοντες θέσεις ἐν τῷ θεάτρῳ Καψιμάλλῃ, ὅπως ὅσον ἔνεστι πανηγυρικώτερον ὑποδεχθῶσι τοὺς ἑλληνας καλλιτέχναις.

Ὁ Μουσικὸς ὄμιλος τοῦ Μοναστηρίου «*Λύρα*» ἐτοιμάζει διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα θεατρικὴν παράστασιν δράματος καὶ κωμωδίας, τῆς ὁποῖαι εἰσπράξεις θέλουσι διατεθῆναι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀγορὰν ὁργάνων, χρησίμων διὰ τὰ ἐν τῷ αὐτόθι Γυμνασίῳ διδασκόμενα μαθήματα.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ὁ ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Ἀθηνῶν γνωστὸς καθηγητὴς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς κ. Κ. Ψάχος πρὸ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἐποίησατο μουσικὴν διάλεξιν περὶ τοῦ ἐξῆς θέματος. *Τὰ μουσικὰ διαγράμματα καὶ οἱ μελωδικοὶ τρόποι τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, κατ' ἀντιπροβολὴν πρὸς τοὺς τρόπους τῆς νεωτέρας μουσικῆς, μετὰ προβολῶν φωτεινῶν εἰκόνων.*

Ταυτοχρόνως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ποικίλων διαγραμμάτων διαφόρων ἐποχῶν προεβάλλοντο ταῦτα ἐπὶ τῆς λευκῆς ὀθόνης, χορὸς δὲ μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαν-

τινῆς Μουσικῆς τοῦ Ὁδείου, τῇ συνοδείᾳ βαρβίτου ὑπὸ τοῦ κ. Γαῖδεμβέργου, τετραχόρδου ὑπὸ τοῦ κ. Χωροφᾶ, καθηγητῶν τοῦ Ὁδείου, καὶ κλειδοκυμβαλοῦ ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Κατίας Μανιατοπούλου, ἐξετέλεσε τοιαῦτα διαγράμματα καὶ 12 μελωδίας ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τῆς δημώδους καὶ τῆς ἀσιατικῆς.

* Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ «Λυκειοῦ τῶν Ἑλληνίδων» ἐν μέσῳ πυκνοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, εἰς ὃ ἐπρώτευσεν τὸ ὠραῖον φίλον ἡ δεσποινὴς Κλεάνθους, διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας, ἐπραγματεύθη ἐν διαλέξει τὴν ἐξέλιξιν τῆς γυναικῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, λαβοῦσα ὡς ἀφετηρίαν τὴν Τέκμησαν, τὴν μὴ νόμιμον σύζυγον τοῦ Αἴαντος, τοῦ γίγαντος αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, τοῦ μεγάλου ἥρωος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

* Τὸ Μουσικὸν τμήμα τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου ἡ «Τέχνη» ἴδρυσεν εἰδικὴν σχολὴν «ἐθνικῶν ᾠσμάτων καὶ χορῶν» πρὸς περισυλλογὴν, ἐκκαθάρισιν, ἐναρμόνισιν καὶ διδασκαλίαν αὐτῶν. ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐφορευτικῆς ἐκ Κυριῶν ἐπιτροπείας.

Ἐδόθη εἰς τὸ Ὁδεῖον τοῦ Βόλου δοκιμαστικὴ συναυλία μετ' ἀπορριμῆλου ἐπιτυχίως ὑπὸ τῶν μαθητριῶν τῆς κ. Τσολάκη καὶ τοῦ Κόντη. Τῆς συναυλίας μετέσχε καὶ ὁ κ. κ. Ι. Μποντιδόπουλος, ὁ ὅλον ἐπροεδρεύων καὶ καταπλήσων μετ' ὃ ἐξαιρετικὸν ἄριστον του.

Ἡ Ἑλληνὶς καλλιτέχνης κ. Ὀλγα Παπαδιαμαντοπούλου, τῆς ὁποίας οἱ διαρκεῖς θριαμβοὶ εἰς τὸ ἔσμα ἐστερέωσαν ἀκλόνητον τὴν θέσιν τῆς εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν ὄρισμον τῆς Ἑλλάδος, ἐπισκεφθεῖσα τὸ πρῶτον τὴν Αἴγυπτον ἔδωσε συναυλίαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἰκανὴ ἐπιτυχίως. Παρομοία συναυλία θὰ δοθῇ καὶ ἐν Καῖρῳ.

* Ὁ διαπρεπὴς γάλλος μουσουργὸς Σαῖν Σάν, διεθλὼν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ γευματίσῃ εἰς ἑλληνικὸν ἐστιατόριον, ὅπου ἐξήτησεν ὅτι καθαρῶς ἑλληνικὸν εἶχεν ἡ κουζίνα

Πρὸς στιγμὴν ὅταν εἰς τὸ πιάτο του εἶδε ροκφόρ, τὸ ἐπέστρεψε καὶ ἐζήτησε τυρὸν ἑλληνικόν. Ὁ,τι ὁμως ἦτο θαυμαστικὸν ἐκ μέρους τοῦ μεγάλου παρισνοῦ καλλιτέχνου, ἦτο ἡ ἀγορὰ ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ἠγόρασαν ἀναχωρῶν. Τί εἶνε καὶ αὐτοὶ οἱ καλλιτέχναι!

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ *Λευκοσίας* (Κύπρου), ὅτι εὐχάριστα ἀποτελέσματα παρατηροῦνται ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν τῷ αὐτόθι Παγκυπρίῳ Διδασκαλείῳ. Οἱ ἐκ τῶν τροφίμων αὐτοῦ πεπρωτισμένοι διὰ τοῦ ταλάντου μελωδικῆς φωνῆς εὐδοκίμοισιν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ εἰς τοὺς ἀνά τὰ διάφορα χωρία τῆς Νήσου ἱεροῦς ναοῦς, ἔνθα εἶνε καὶ διδάσκαλοι.

Οἱ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος μαθηταὶ αὐτοῦ πάνυ ἐπίσης ἀξιολόγως ἐπιδίδουσιν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν τὴν ἀρίστην δὲ ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν Φανερωμένης κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου, καθ' ἣν ἐμμελέστατα ἔψαλλον πάντας τοὺς ἕμους.

* Ἐν *Λεμεσῷ* τῆς Κύπρου ἐδόθη πρὸς τιμὴν τοῦ ἐκεῖθεν διεθλόντος Ἑλληνοῦ λογιου κ. Χρ. Παπαζαφειροπούλου μουσικοφιλολογικῆ ἐσπερίδος. Κατ' αὐτὴν ἔκαμεν ἐμβριθεστάτην περὶ τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ Θεάτρου διάλεξιν ὁ κ. Παπαζαφειρόπουλος, ἔπαιξεν ἡ Φιλαρμονικὴ τοῦ Δή-

μου δύο έκλεκτά τεμάχια, ἀπήγγειλεν ἐντέχνως ὁ κ. Β. Ζήνων, ὁ κ. Γ. Χουρμούζιος μετὰ τοῦ κ. Π. Βέη ἔπαιξαν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου καὶ μανδολας ὠραιοτάτην ρομάντζαν τοῦ Βαχ, τέσσαρες δὲ μαθηταὶ τῆς ὑπὸ τὸν κ. Γ. Χουρμούζιον Μανδολινάτας Λεμεσοῦ, οἱ κ. κ. Γ. Κ. Σολομωνίδης. Σ. Ι. Ἀρχοντιδης, Γ. Κ. Τσάρνος, Ἡρ. Ν. Ἰωαννίδης ἔπαιξαν μετὰ μοναδικῆς τέχνης καὶ ἀκριβείας: θαυμάσιον κουαρτέττο καταχειροκροτηθέντες. Ἐπίσης καὶ ὁ μικρὸς μαθητὴς τοῦ κ. Χουρμούζιου **Γεώργιος Ν. Ἰωαννίδης** ἔπαιξεν ἐπὶ κιθάρας, παρασχὼν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμηθῇ ἰδιαζόντως ἢ περὶ τὴν Μουσικὴν θαυμαστὴ ἰδιοφυΐα του.

Διὰ τοῦ τελευταίως καταπλεύσαντος ἀτμοπλοίου «Ἀθῆναι» τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπερωκεανείου, ἀφίκετο εἰς Ν. Ὑόρκην ὄμιλος τῆς περιφημοῦ Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας, τῆς τόσας ἐπιτυχίας ἀριθμούσης ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ. Ὁ ὄμιλος διατελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μ. Λάβδα.

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα θὰ δώσῃ συναυλίαν εἰς πάσας τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἀμερικῆς, καταγαγούσα μεγάλους θριάμβους καὶ τιμῶσι τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Μουσικαὶ διαλέξεις ἐν Μερζιφούν τοῦ Πόντου.
Ὁ Διδασκαλικὸς Σύλλογος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου Μερζιφούν, κατὰ τὸν «Πόντον», ἐν τινι τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ ὑπέβαλε πρὸς συζήτησιν τὸ ἐξῆς θέμα: «*Τὶς ἢ ἀξία καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς*». Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς κ. Daghljan, καθηγητὴς τῆς μουσικῆς, ἀνέγνωσε πραγματεΐαν σύντομον, ἐν ἣ ἔξήτασε τὴν μουσικὴν ἀπὸ αἰσθητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως, ἢ σπουδὴ τῆς ὁποίας ἀναπτύσσει καὶ καλλιεργεῖ εἰς τὸν σπουδαστὴν διαφόρους καλὰς ιδιότητας, ὡς τὴν προσοχὴν, τὴν ἀκριβείαν, τὴν ὑπομονήν, τὴν αἰσθητικὴν λεπτότητα κτλ. Μετὰ τοῦτον ἡ δεσποινὶς Morley ἐξέθεκε τὸν τρόπον τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας τῆς μουσικῆς, περιγράψασα ἀκριβῶς καὶ ζωηρῶς τὰ διάφορα ὑπὸ τῶν διδασκάλων μεταχειριζόμενα μέσα. Τελευταίως δὲ ὁ Ἕλληνας κ. Ν. Σειρηνίδης ὁμίλησε περὶ τῆς ἀξίας τῆς Μουσικῆς πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦ.

Ἐν παρόδῳ δὲ εἰρήσθω, ὅτι ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ ταύτῃ Σχολῇ ἐνεγράφησαν ἐφέτος 250 μαθηταί, ἐξ ὧν 150 Ἕλληνες, 80 Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ρῶσοι, Τούρκοι, Πέρσαι καὶ ἄλλοι.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἡ δημοφιλὴς καταστάσα «Μανδολινάτα Φαναρίου», τιμῶσα ἑαυτὴν καὶ τὴν θεΐαν τοῦ Ὁρφέως τέχνην, ἦν μετ' ἰδιαζούσης στοργῆς καὶ ἀγάπης περιβάλλει, εὐηρεστήθη ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς νὰ ἐν-

θαρρύνῃ τὸ Περιοδικὸν διὰ τῆς ἐπομένης εὐγενεστάτης ἐπιστολῆς.

Φανάριον, τῇ 17ῃ Μαρτίου 1912.

Μουσικολογίωτάτε κ. Γ. Δ. Παχτίκε,

Ἐν ἀμεταπτῶν προσοχῇ, ἀλλὰ καὶ ὁλοὲν αὖξοντι ἐνδιαφέροντι διεξήλθομεν τὸ ἀνώτερον παντὸς ἐπαίνου περισπούδαστον Περιοδικόν σας.

Αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς μικροὺς νὰ ἐκφέρωμεν οἰανδήποτε κρίσιν περὶ τῆς περιόπτου θέσεως, ἣν ἀναμφιρῆτως προώρισται τοῦτο ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ νὰ καταλάβῃ, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀντίσχωμεν εἰς τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν τῆς ἐξωτερικεύσεως τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅς συνέσχεν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ τόσῃ ὄντως ἀγαστῇ ἀρμονίᾳ τῆς ὕλης Ἑλληνικοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου Περιοδικοῦ, ἐν ᾧ ἡ μουσικὴ καλλιτεχνία ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν τοῦ λόγου, καὶ αὕτη πρὸς τὴν καλαίσθησιαν τῆς ἐκλογῆς καὶ διατάξεως τῆς ὕλης. Ἀνεκάθεν ἢ ὑπαρξίς τοιοῦτου Περιοδικοῦ ἀπετέλεσε τὸ ἰδεῶδες ἡμῶν, ὥστε χαίρομεν δικαίαν χαρὰν ἐπὶ τῇ προόδῳ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῇ αἰσιοδοξίᾳ τῆς ἐδραϊώσεώς του.

Περαιόντες δηλοῦμεν, ὅτι τὸ ἀντίτιμον δύο ἀντιτύπων, τὰ ὁποῖα ἀνθ' ἐνὸς σαῶ παρακαλοῦμεν νὰ στέλλητε, εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ εἰσπράκτορός σας, ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν μετὰ διακεκριμένης ὑπολήψεως.

Ὁ Πρόεδρος (Γ. Σ.) Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΕΝ ΣΑΜΩΙ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ
Η "ΑΝΑΤΟΛΗ",

Ἐν Μαλαγαρίῳ, τῇ 12 Φεβρουαρίου 1913.

Ἐλλόγιμε κ. Παχτίκε,

Ἐχω ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ Β' τεῦχος τῆς «Μουσικῆς». Τὸ περιοδικὸν εἶνε ὁμολογουμένως ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀριστον, πρόκειται δὲ αὐτὸ πρῶτον νὰ πληρῶσῃ τὸ μέγα κενόν, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε δυστυχῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Μεγάλην δὲ σημασίαν καὶ σπουδαιότητα προσδίδει εἰς σὺν κυρίως ὁ ἐπιδιωκόμενος διπλοῦς σκοπός: διότι ὄχι μόνον οἱ πολῦτιμοὶ ἀδάμαντες τῆς συγχρόνου δημώδους μουσῆς, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς μετ' ἀξιοθαυμάστου ἀληθῶς καὶ ἀκαταπονήτου φιλοπονίας κατορθώνετε πανταχόθεν νὰ περισυλλέγητε, θέλουσιν καταστῆ κτῆμα κοινὸν ἔσαι τοῦ πανελληνίου, διασωζόμενοι οὕτω ἀπὸ τῆς ἐκ λήθης φθορᾶς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη τῆς ἀθανάτου τῶν προγόνων ποιήσεως, οἰοῦναι ἐκθαπτόμενα ἐκ τοῦ τάφου τῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ σκατανέως εὐλαβοῦς καὶ φιλοστόργου πρὸς τὰ ὄστα τῶν Πατέρων, θέλουσιν ἐξεγείρει καὶ τὰς μᾶλλον λεπτὰς τῆς καρδίας χορδὰς καὶ τῶν ἀπογόνων καὶ μεταφέρει αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἑξοχὴν ἰδεώδη ἐκείνου κόσμον τοῦ καλοῦ.

Σὰς συγχαίρω λοιπὸν διὰ τὴν λαμπρὰν ἔμπνευσιν καὶ εὐχομαι νὰ στέψῃ πλήρως ἐπιτυχία τοὺς ἀτρύτους κόπους ἐν τῇ θεΐᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνη.

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως

Ὁ Διευθυντής

ΑΡΧΙΜ. ΑΝΘΙΜΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ